

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . 28.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . . . 2.—
 V upravi prejemam mesečno . . 1-70
Sobotna izdaja:
 za celo leto . . . . . 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

== Inzerati: ==
 Enostolpna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat . . . . . po 15 v
 za dvakrat . . . . . „ 13 „
 za trikrat . . . . . „ 10 „
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznaka, zahvalo, osmrtnice itd.:
 enostolpna pettivrsta po 18 v.
 == Poslano: ==
 enostolpna pettivrsta po 30 v.
 Izhaja vsak dan, izvenemil nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vojni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisati se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bozn.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 14 strani.

Narodnost, naprednost, pa zmer-nosna akcija.*)

Akcija za ljudsko zmernost, kateri je veljal ravnokar srečno dovršeni tretji slovenski protialkoholni kongres, je mednarodna in nadstrankarska, kakor je nadstrankarski in mednarodni alkoholizem sam, ali kakor je mednarodna veda, umetnost, omika in še marsikaj drugega.

Zato se vrše mednarodni protialkoholni kongresi, katerih XVII. bo letos v Milanu, l. 1915. pa v Prahi. Istotako imamo avstrijske protialkoholne kongrese, katerih III. je bil letos v Solnogradu, IV. bo l. 1914. v Brnu, l. 1916. pa v Ljubljani. (Menjajo se: eno leto mednarodni, eno leto avstrijski; vsak pa vsako drugo leto.) Na teh avstrijskih kongresih zborujemo protialkoholni — tako je v pravilniku ugotovljeno — na podlagi nevtralnosti v verskem, narodnem in političnem oziru, — zato da si kaj v lasé ne skočimo. Sicer so na prvem teh kongresov hoteli Masarykovci nekaj sitariti, pa smo jih baš mi Slovenci na podlagi pravilnika tako pošteno domú poslali, da je cela dvorana ploskala, oni pa so se potepeno umaknili. Od tistega časa je mir; druge reči položimo na stran, in pred očmi imamo samo eno veliko idejo, ki nas je združila. — Te avstrijske kongrese je sprožila in povzročila naša slovenska protialkoholna organizacija. Kar je namreč dobro, absolutno dobro in nam ne more nič škodovati, zakaj bi tega ne privoščili tudi tujim ljudem in drugim narodom: Nemcem, Italijanom in Madžarom? Privoščimo jim malo vode! —

Če je pa zmernostna akcija lahko last vseh narodov, imamo pa mi Slovenci ravno z narodnega stališča še poseben vzrok, prilastiti si to akcijo. Lahko rečemo: Če imajo drugi večji narodi deset vzrokov boriti se zoper alkoholizem, imamo jih mi dvajset. Majhni smo in šibki, tega ne moremo tajiti. Kdo se nam pa poleg naših direktnih narodnih nasprotnikov bolj živo zajeda v naše meso in razjeda naše narodno telo kakor alkohol?! Pogledjmo!

* Ta članek je spisan sicer za »Zlato dobo«; pa da ga dobé pred oči oni, katerim je namenjen, ki pa »Zlate dobe« ne beró, ga prinaša »Slovenec«, in sicer takoj sedaj, ko je železo od kongresa še gorko.

1. Naše narodno premoženje. Proracunjeno je, da Slovenci izdamo za alkohol vsako leto najmanj sto milijonov kron. Čedna svotica, kaj?! — Pa s strogo narodnega stališča bi to še ne bila taka škoda, če bi ta denar ves doma ostal. Toda menda ne bo preveč rečeno, če vzamemo, da gre vsaj petina te ogromne svote za tuje blago. 20 milijonov vsako leto iz naše uboge domovine! — ljudje božji, to niso mačje solze! Ali menite, da jih tudi 20 dobimo nazaj za naše vino? Ali ni jasno, da nam alkohol pije res našo srčno kri? . . . Ne oznanjujemo bojkota zoper tujo pijačo; saj nam je naša skrbna vlada že dva tozardna plakata konfiscirala. Vemo, da morajo dežele in narodi denar in blago med seboj izmenjavati. Kakó bi bilo drugače redno in mirno življenje med njimi mogoče? Pa mi itak kupujemo dovolj raznovrstnega tujega blaga, ki ga doma nimamo: sukno za obleko, razne stroje, koliko izdamo za nemški tisk itd. Vprašamo pa: Ali pa je za redno življenje v državi res potrebno, ali mora to biti, da izdamo tudi toliko milijonov za blago te vrste, za nepotrebno tujo pijačo, ko vendar domovina sama dovolj vina pridelava? Saj vendar sme menda tudi po državnih postavah vsakdo najprej sebe ljubiti, potem šele drugega! Ko bi doma ne imeli dovolj te robe, potem bi se ne dalo nič reči; ali sedaj imamo že domače več kot dosti. In kaj si naši ljudje kupujejo vsako leto za te milijone? Nešteto bolezní, prežgodnjih smrtí, nemira po družinah, zapravljenih posestev, pretepop, pobojev, nesreč vsake vrste! To je blagoslov alkohola! Ali tega pa država ne vidi? Tista država, ki štíti alkoholne kapitaliste, je vsaj ravnatoko dolžna štítiti naše ljudstvo pred materialno in moralno propastjo!

Zdaj se pa dobijo celo ljudje, ki z narodnega in naprednega stališča smešijo našo zares sveto vojsko za spametovanje našega ljudstva, ki si kupuje z milijoni svojo narodno smrt! Zares, kdor zaničuje težavni naš stan — kdor ne vidi, da se borimo za pametno in nadvse pravično stvar — ta nima al' srca al' nima možgan!

2. Naše narodno življenje. Majhni smo, — zato nam je škoda vsake slehrne duše. Ni dovolj, da nam jih Amerika in sploh tujina toliko pobere, zdaj pride še nezmernost, ki nam jih doma mori in decimira! Prav decimira in še več. Saj je dognano, da umrje vsak devetimoški prežgodaj zaradi alkohola. Izračunite, koliko je to v celem narodu vsako leto, koliko v desetih letih in koliko v celi

generaciji! To so moški. A tudi ženske se dobe, ki gredo prezgodaj v grob, ker so ga preveč luckale. Pa mladi zarod, zarod pijancev, kakó je ta degeneriran, koliko slabicev, koliko zgodnjih otroških smrtí! — Ali je potem čudno, če po številu takó počasi napredujemo, če ponekod celo nazadujemo?! In vi iščete vzrokov tej žalostni prikazni vsepovsod, vidite strahove, ki jih ni, — vraga pa, ki hodi pri belem dnevu po naših mestih in vaseh in trga iz naše srede naše možake — na tisoče vsako leto — ne vidite!

3. Naša narodna čast. Z bridko ironijo je rekel naš duhoviti Milčinski že na II. slovenskem protialkoholnem kongresu: Kranjci se nimamo pred svetom ponašati samo s svojim blejskim jezerom in postojnsko jamo, ampak žalibog tudi s tem, da smo v Avstriji glede števila pretepop in pobojev na — prvem mestu. Lepa čast, kaj?! Le da so začeli za to čast zadnja leta Štajerci — odkar se med njimi toliko žganja pije — z nami pridno tekmovali in so nas že gotovo prekosili. V državni zbornici sami so vrgli našim poslancem v obraz hudodelstva naših pijancev. Naši vrlí poslanci so jih dobro zavrnili, da je to delo Nemcev in nemškutarjev, ki s šnopsom razširjajo svojo kulturo. Seveda pa s to zavrnitvijo še ni vse opravljeno . . . Sicer imajo Nemci ravno take pijance in kravaliste kot mi; poznamo jih dobro, niso nič boljši od nas; toda mi moramo skrbeti za svojo čast! Brez dvoma je, da je pijančevanje in z njim združene nerodnosti vsake vrste najgrši madež na našem sicer čvrstem narodnem telesu. Koliko imamo vsled alkohola zgubljenih eksistenc! In če vidimo kakega takega šnopsarja, rokovnjača, kajne kakšen naroden ponos nas lahko pri tem obide, češ: To so naši rojaki! To so Slovenci! Hej Slovenci, naša reč slovenska živo klije! Živio Slovenci!

4. Naša narodna zavest. Poglejte na Koroško in Štajersko! Kje ima nemškutarja svoja glavna gnezdišča? Po gostilnah! Na vsem koroškem Slovenskem dobite komaj 20 narodnih gostiln, dasiravno mi lahko verjamete, da Korošcem gostiln nič ne manjka. Po gostilnah domujejo in zborujejo razni bauernbundi, fajerberi; s pijačo in plesom mamijo in vabijo na svojo stran ubogo nezavedno ljudstvo. Poglejte v okolico Ptujja in Maribora, pogledjte v Haloze, pogledjte v te beznice, pogledjte v občine, kjer vlada ptujski šnops! Kje je narodna zavest, kje moški ponos naših rojakov?! Prodani so tujcu, — s šnopsom so jih kupili. Nezmernost vzame človeku moštvo,

vso značajnost, vso voljo; kakor veja je, ki omahuje sem in tja in ki jo lahko potegneš s pijačo, kamor jo hočeš. Naprodaj so pijanci in pivci, in ker imajo Nemci več denarja kakor mi, zato nam pokupijo na tisoče duš. In ne samo duše, — tudi njih zemljo, posestva. Slovenci pijejo, Nemci kupujejo in se naseljujejo na zemlji naših očetov . . .

Dovolj! Kdor nima tega dovolj, njemu sploh ni pomoči. — To je površna slika razdejavanja po alkoholu na našem narodnem življenju. In naši napredni narodnjaki pri vsem tem — kaj delajo? Narodne veselice delajo, na katerih narodne dame točijo narodno pijačo s francoskim šampanjcem vred. Vsepovsod takó, — toda rodoljubi v Trstu in okoli Trsta imajo v tem narodnjakškem popivanju in plesanju brez dvoma prvenstvo.

Toda ne! Ne takó! Oprostite, da mi je to očitanje nehote zdrknilo izpod peresa, kajti v resnici difficile est satyram non scribere o teh narodnih veselicah. Pa ne očitati, ne zbadati — tega je med nami že itak v izobilju — ampak le vabiti, pridobivati je moj namen.

Konstatirati le moram najprej, kakó je bilo doslej. Konstatirati in povedati smemo med drugim tudi, da kljub temu, da so bile na protialkoholni kongres vabljene vse stranke, kljub temu, da so sodelovali jako odlični moške, ki jih prištevajo napredni stranki, — je ta stranka poslala le par mož, ki se izrazito prištevajo k njej, g. prof. Ilešič, ki se je shoda skoro ves čas udeleževal in g. poslanec Gangl, inče pa se je ljubljansko meščanstvo, zlasti napredno, dalo jako malo videti. In liberalni listi so imeli komaj nekaj vrstic poročila o stvari, pri kateri se gre za rešitev celega naroda iz stoletne sužnjosti, ki nas narodno najhuje tlači in uničuje.

»Stvar je klerikalna.« Drugod po svetu marsikje baš narobe. Svobodomiselci prvačijo na tem polju in katoličani — žal — stopicajo počasi za njimi. Na Hrvaškem je med političnimi listi baš »Pokret« prvi zagovornik abstinence in na I. hrvaškem protialkoholnem sestanku so tvorili večino — srbski Sokoli, ki so bili ravno iste dni v Zagrebu. — Pri nas pa je narobe; katoličani smo spredaj. Ali je pa to kaj posebnega? Prav nič si ne domišljujemo; prav nič posebnega nismo v tem storili. Nevredni hlapci Gospodovi smo; storili smo, kar smo bili dolžni storiti! Zaradi tega pa, da smo mi prvi uvideli potrebo tega dela, načemo imeti monopola v tej reči, ampak je vabljen k delu vsak, zakaj to delo osvo-

LISTEK.

Baterija 12.

Brez misli in poparjeni do nezavesti so se pomikali ljudje. Dolge, goste, nepregledne vrste. Čez močvirje in mlake, čez človeška trupla in ubite konje, izpodtikaje se ob kolesa in razvaline strtih pripreg je šla njihova pot. Brez mrmranja, brez kletve in rotenja. Le topa, nema resignacija. Tako so se pomikali tisoči, ostanki turške vojske. Tako brez mrmranja so bili odšli na vojsko; kot se sedaj brez cilja in brez glave vračajo. Kam? Tega ni mogel nihče povedati. Le kar za drugimi, vedno naprej; kajti slednjič so morali vendar nekam priti. Alah je velik in mogočen! Kje bodo vendar še mogli dobiti košček kruha, da potolažijo strašno lakoto, ki razsaja v želodcu. Ze več dni. Ze, ko so še stali v bojni vrsti ter se morali bojevati zoper sovražnika. Biti se, ko jim je zdajpazdaj pretela smrt vsled lakote! Nič kruha, — a teletnjak napolnjen s samimi patronami. O ko bi mogli patrone zamenjati za košček kruha, po vražje bi se vrgli z bajoneti na sovražnika! A tako! Tako pa so začeli kmalu omahovati. Kje se je začelo? Kdo je mogel to povedati! Ze

kje, že kdaj. Nato so se naenkrat obrnile vse vrste v divji beg in kroglje bližajočih se sovražnikov so imele bogato krvavo žetev. Zdaj so se pomikali ostanki vojske topo in nemo.

Od severa je pihljajl mrzel veter skozi njihova raztrgana oblačila in v debelih kapljah je sipal dež na zemljo ter odel ta žalostni, strahoviti prizor z lahno, pajčolanasto meglo.

Zadaj, nekoliko strani od velikega oddelka se je pomikala manjša četa; ponajveč z okrvavljenimi obvezami okrog glave, rok in nog. Ti so bili krili umikanje drugih. S svojimi težkimi topovi so večkrat vrgli sovražnika nazaj, ko se je z vso močjo navalil nanje. In vsakokrat, kadar je kaka granata zasekala široko luknjo v vrstah glavrov, so se od zlobnega veselja zasvetili njihovi obrazi. »Kristjanski psi!« so sikali skozi zobe, ko je sovražnik kljub strašnim izgubam ponovno drvil za njimi. Toda glej, bliskoma se je pojavil oddelek kavalarije in predno so se mnogi zavedli, že so jih posekale dolge sablje. Ostali so se umaknili v divjem begu. Strelne priprave in vsa municija je padla v sovražnikove roke.

»Alah naj jih zdrobi«, je vzkliknil v divji besnosti eden izmed njih, ko je pomislil na napad. Bil je to še mlad, širokopleč in visok mož z umazano, in okrvavljeno obvezo preko čela. Do

zadnjega je opravljal službo pri svojem topu ter sejal smrt in pogubo v sovražne vrste. A tu mu je neki prokleti glavrv prizadejal na glavi široko zevajočo rano in s krvjo oblit se je zgrudil na tla. Vendar pa se mu je pozneje, ko je nastala noč, posrečilo, dospeti k svojim.

Zdaj je korakal z drugimi dalje. Vedel je, da se bodo čez nekaj dni zopet ustavili in se postavili po robu, da bodo dobili novih topov, municije in pred vsem tudi živeža. Tam zadaj, kjer se v megleni daljavi nebo navidezno dotika zemlje, tam so morale ležati čataldške utrdbe. Tam se bô moral maščevati za udarec, za izgubljene topove — in za vse drugo. Da, za drugo najpogrejš. Vsako umirajoče kristjansko telo, vsaka granata, ki je raztrgala mlada, človeška telesa na drobne kosce, je bila balzam za žgočo rano v njegovem srcu. Nehote je pospešil svoj korak ob misli na maščevanje, da tem hitreje dospe do zaželjenega cilja.

Ravno ko se mu je smehljala največja sreča, je prihrumela vojska. Njegova žena, njegova sladka Aradna, mu je rodila sinčka in mala, ubožna hišica, kjer sta veselo in zadovoljno živela, se je odela s čarobnim bleskom. V svoji mladi očetovski sreči je s podvojen vnmom opravljal svoje vsakdanje delo, da je zvečer tem preje mo-

gel biti pri svoji ženi in otroku. Komaj sta mogla objeti svojo veliko srečo. Tu se je vnela vojska in Jusuf Alim je moral oditi. Kismet! Potrt, a pripravljn na vse je odšel, ostavivši svojo ženo v blazni žalosti. Vendar pa je sredi temnega neba njegove razdejane sreče stala svetla zvezda upanja, ki je z ljubkimi in pomirjajočimi žarki prešinjala srca obeh. A ko je Jusuf Alim kmalu nato na nekem svojem pohodu prišel v domačo vas, kjer je malo poprej razsajala in požigala sovražna druhal, je našel na kraju svoje hišice kadeče se razvaline, svojo ženo ubito in svojega otroka natakknjenega na kol v vrtnem plotu. V divji, nepopisni bolesti je obstal pred svojo srto srečo. Nobena solza ni orosila njegovih oči. A prisegel je pri bradi prerokovi, prisegel strašno prisego: da ne prizanese nobenemu kristjanu, da se maščuje, tisočkrat maščuje za to hudobijo; uniti si hoče svoje roke v krvi sovražnikov in potopti vanjo bolečine te ure. In do danes je izpolnjeval to prisego. Kot enega najboljših in najpogumnejših so pošiljali vedno na najnevarnejša mesta in njegovi dobro namerjeni strelji so raztrgali že tisoče osovražnih glavrov pa drobne kose.

× × ×

Bežeči ostanki velike vojske so se zopet zbrali. Vsprejela jih je v svoji

jenja naroda je tako ogromno, da zahteva sodelovanja vseh.

Morda utegnejo naši politični pristaši za zlo vzeti, da vabimo in snubimo tudi politične nasprotnike. Ali ta napetost, ta ekskluzivnost, s katero se pri nas obsoja in pobija ali vsaj ignorira vsako še tako dobro delo, ako je vrši pristaš druge stranke, ta je že pretirana. Tako so delali doslej res »Narodovci«, ki so meni že dvakrat oporekali in preobračali pozive »Bodite narodni!« »Skrbite za slovenske napise!« Drugič bo menda treba reči: »Ne bodite narodni!« »Delajte nemške napise!« — potem bo — vsaj tako moramo sklepati — menda prav. Ta pretiranost meji že na blaznost. Ne takó! Kar kdo dobrega stori, je dobro. In tukaj mora vsakdo le koristiti. Treznost je absolutno dobra, ki ne more nikdar škoditi. In gotovo se dobe tudi v vrstah móž, ki se z nami politično popolnoma ne strinjajo, móžje, ki imajo mnogo idealizma in blage volje. Poglejte le gospoda Milčinskega! To ni móž suhih, kljukastih paragrafov, móž tinte in popirja, ampak móž duhá in srca. Pa bi take odbijali?

Se en moment je treba uvaževati. Dokler se nasprotna politična stranka za to reč nič ne zmeni, so tudi nam kolikor toliko vezane roke — posebno, če ona to zlorabi v politične namene... Zato se tudi naši krogi in naši listi ne upajo prav tako odločno nastopati, kakor bi bilo potrebno, in naši listi nekako boječe pišejo in poročajo o tej zadevi — da bi nam politično ne škodovali. Saj se je že zgodilo, da je liberalen kandidat hujskal zoper poslanca naše stranke, ki se bori zoper žganjpitje, češ, da je sovražnik ljudstva! Ostudnejše agitacije si ni móžgoče misliti!

Nikar ne vprašujte: Kaj bo pa z našimi vinogradi? Ko te nevarnosti še nikjer ni. Vprašujte rajši: Kaj bo pa z našim ljudstvom, če bo takó žganje pilo? Kaj bo z našimi domovi, z našo zemljo? Kaj bo z našimi mladim rodóm, ki često raste in se »vzgaja« v pijanskih broljih? — Ako bo naše gibanje povzročilo kake gospodarsko-socialne izpremembe, se bo to zgodilo tako počasi, da se bo že dalo prizadetim kako drugače pomagati. Kaj bi bili rekli, če bi se bili svojčas branili železnice graditi samó zato, da bi ne bili oškodovani gostilničarji ob velikih cestah? Kako nazadnjaštvo bi bilo to! In k take mu nazadnjaštvo se obsojajo vsi, ki se izključujejo od zmernostnega gibanja. Pa naj bi se naprednjake imenovali taki nazadnjaki?!

Poglejte samó naše Vipavce, ki od vina žive! Ti se nas ne boje prav nič. Na Vipavskem imamo najboljše prijatelje, skoro največ abstinentov. Vipavci so sploh trezni ljudje. Od tam smo dobili na kongres največ brzojavnih pozdravov in tudi z ozirom na veliko daljavo ter nedostopnost mnogo osebnih udeležencev, med njimi njih poslanec in velik prijatelj našega gibanja, gosp. župan Perharc. Čast Vipavcem! — Pametni gostilničarji tudi odobravajo naše delo; pri brezalkoholnih pijačah imajo pa celo večji dobiček kakor pri vinu in pivu. Noben pošten gostilničar se ne zavzema za pijance.

Videli smo torej, da je protialkoholno delo eminentno narodno in napredno. Ako je pa tako, potem pa nam razložite gospod grof Orindur, kako je to, da takozvanim narodno-naprednim krogom ta reč tako

malo diši! Morda se bojijo strankarske škode? — Ali je stranka več kakor národ? Kje bo stranka, če naroda več ne bo? Menda vendar ne zajema stranka svoje móči iz moralne propalosti, v katero pijančevanje vodi!

Ne, kdor je v resnici národ in napredn, ta bo z namil — Nočemo očitati »Narodu« doseadanega njegovega norčevanja iz našega bridko resnega in resnično narodnega delovanja. Tudi ne očitati, ampak samó za zabavo povedati, da je pred dobrim letom poročal, da se je urednik »Zlate dobe« v Šiški tako napil, da so ga iz gostilne vrgli, aretirali in na ričet obsodili, — katero ganljivo zgodbo so mu nekateri jurčki tudi verjeli! Kdo mu je tega medveda natvezil, sam Bog vedi! — Pustimo to! Pri grešniku se ne vpraša po tem, kaj si bil, ampak kaj hočeš postati. — Vse zabavljanje izvira večinoma iz nerazumevanja — ne samo v vrstah liberalne, ampak tudi naše stranke. Ko bi ljudje hoteli naše reči brati, pa bi nas pravičneje sodili.

Prepričani smo, da se je v tem plemenitem delu móžgoče z vsemi dobro mislečimi sporazumeti. Kakor smo že na kongresu rekli in je dr. Krek potrdil: Ako ne moremo delati vsi pod enim klobukom, si pa vzemimo vsak svoj klobuk, vsak svojo organizacijo in naj velja stari rek: Ločeno korakati, skupno naskakati!

Se eno! Drugod po svetu se tudi zavedno žensstvo jako odlikuje v tem boju. Kaj je z našim žensstvom? Žal, da tudi naše žensstvo, dasi splošno ne pije veliko, je vendar nekoliko navezano na vince. Je jih pa med njimi tudi že na stotine, ki imajo mnogo razumevanja za našo stvar. Kaj pa narodno-napredno žensstvo? Splošno žensko društvo je bilo na kongres tudi povabljenó, — a njega zastopnic ni bilo mnogo videti pri tem narodno-naprednem delu.

Častite narodne dame, ki ste doslej vršile svojo narodno dolžnost s točenjem narodnih in tujih pijač na narodnih veseljih, — glejte tu plemenitejšo delo in lepše polje za narodno delovanje! Hic Rhodus, hic salta! Poglejte malo okoli sebe, koliko Vaših sestrá, slovenskih žená, ječi v sužnosti alkoholizma od strani njih móž! Tem pomagati, te reševati iz suženjskih spon, da imajo vendar žene vredno življenje — o, plemenit poklic resnično narodne žene!

Zmernostno delo je narodno in napredno v najboljšem pomenu besede. Narod slovenski, združen naprej do osvoboditve iz stoletne sužnosti!

J. Kalan.

Egejsko otočje.

Dr. I. Z.

Mirovna konferenca v Londonu se pravda za turško dedščino v Evropi. Turški zastopniki se poslužujejo običajne taktike, da z raznimi izgovori zavlačujejo pogajanja. Ze danes pa smemo pribiti z vso gotovostjo, da se s sedanjó londonsko konferenco ne končani predzadnje dejanje balkanske drame. Turški predlogi, zahteve balkanske zveze in posredovalni načrti velesil že sedaj ustvarjajo toliko odprtih, nerešenih vprašanj, da boe konečna rešitev le odložena na nedoločen čas. Evropska diplomacija boe še desetletja plesala na ognjeniku, ker ne pozna morale in išče le koristi, ki pa se križajo za vsako državo. Vsi peteri turški predlogi, ka-

korkoli jih sprejmo balkanske zvezne države in odobre velesile, bodo le za silo premostili zevajoči prepad med »življenjskimi koristmi« posameznih držav. Prepír za turško dedščino je boj za Sredozemsko morje in ne boj panslavizma proti pangermanizmu. Ta dva »izma« sta postranskega pomena le za Nemčijo in Avstrijo, ki sta pa le en faktor v zapleteni evropski jedračbi. Konferenca v Londonu boe začasno potlačila nevarno krizo, obenem pa ustvarila več novih gordiških vozlov, ki jih bodo potomci prej ali slej morali zopet z orožjem reševati. Toda o tem hočemo razmišljati prihodnjič. Danes zabeležimo le nekaj podatkov o Egejskem otočju, ki ga Turčija hoče obdržati v svoji kruti upravi.

Meseca junija 1912 je v Aleksandriji izšla spomenica združenih egejskih otokov na evropske velesile. Spomenica navaja 24 otokov, na katerih živi 458.355 Grkov, 26.898 mohamedanskih Turkov in 4558 tujev. Vsi ti otoki so pod turško oblastjo tvorili »vilajet otočje«. Ker turški sultani na otokih niso našli posebnega bogastva, prepustili so jim več samouprave, nego drugim osvojenim zemljám. Soliman II. (1520—1566) je od otočanov zahteval dan (tribut), sicer pa jim je večinoma dovolil samostojno upravo, katero so jim potrdili sultani Mohamed IV. (1664), Ozman III. (1754—1756) in Abdul Hamid I. (1774—1789).

Leta 1821 so se otočani na južnih Sporadih (Samos, Ikaria, Patmos, Leros, Kalymnos, Kos, Astropalia itd.) udeležili grške vojske proti Turkom. Ko so velesile določile meje novi grški državi, je Grška dobila samo Evbejo, otok Samos je postal avlonomna kneževina pod suvereniteto sultanovo. Prebivalstvo na Sporadih in Kreti pa nikakor ni bilo zadovoljno s turško vlado. Sultan Mahmud II. (1808—1839) jim je leta 1835 moral dovoliti stare avtonomne pravice, katere so jim potrdile velesile v Parizu 1856, v Londonu 1871, v Berlinu 1878 in turška ustava leta 1908.

V tej dobi avtonomije so si otočani pridnostjo in varčnostjo precej opomogli. Razvili sta se na otokih trgovina in omika. To blagostanje pa je bilo za otočane v nesrečo. Turška vlada je otočanom zopet vsiljevala svoje uradnike. Najhujše pijavke so bili davkarji. Ker niso bili plačani od vlade, plačevali so se sami po svoji volji. Kruto so izterjavali davke z raznimi izgovori in podkupavali višje uradnike v Carigradu, da jih niso kaznovali. Denar, ki so ga otočani zbirali za ceste, šole, pristanišča, brzojavne in druge javne naprave, pograbilo so turški uradniki. Od trgovine so morali otočani plačevati do polovice vseh dohodkov. Otočani na Kosu so hoteli napraviti do Budruma kabel. Stroški so bili proračunjeni na 700 do 1000 turških funtov. Plačevali pa so 15 let po 700 funtov, kabl pa le niso dobili. Ta otok ima eno samo pristanišče, ki pa je zasuto s peskom. Plačevali so redno 30 let poseben davek, da se pristanišče uredi. Nabrali so denarja do 50 000 turških funtov. Turška vlada je pač kupila potreben stroj, ki pa je razpadel v 15 letih, in pristanišče je zopet zasuto.

Na otoku Kosu je vlada pobirala pol odstotka od desetine, na Lesbosu

in Rodosu tri desetinke, da ustanovi poljedelske banke. Otočani so znesli Turkom ogromne svote denarja, na banke pa še vedno čakajo. Na Kosu so turški cigani pobirali po 5 frankov od osebe za ceste in poseben davek od mesa za šole. Ves denar pa je zginil v žepih turških trinogov. Kdor se je pritožil, je bil pa še zaprt. In turške ječe niso vabljuje. Nekdaj cvetoči otoki so zopet propadli. Móžje in mladeniči so se izseljevali, žene, otroci in starčki so trpeli lakoto. Turška vlada je na zapuščenih otokih naseljevala mohamedance, ki so brez kazni ropali, morili in onečaščali krščansko rajo. Leta 1863 je turška vlada izdala neke zakone za vilajete. Te zakone so prebivalstvu tolmačili turški uradniki, ki so živeli na stroške prebivalstva. Tudi sodni uradniki niso bili plačani od vlade. Ti sodniki so bili pasji bič za podložnike. Neusmiljeno so izterjavali od ljudi, kar so dobili: pohišstvo, živali, orodje. Kdor je za tožbo založil denar, je gotovo izgubil denar in tožbo. Ljudje tudi življenja niso bili varni. Brodarstvo, glavni vir dohodkov, je propadlo, móški so se večinoma izselili, otoki so postali puščave.

Zadnja mladoturška ustava l. 1908 je slovesno priznala enakost državljanov pred zakonom brez razlike vere in narodnosti. Vsi evropski frakarji so kovali Mladoturke v zvezde. Sanje o moderni Turčiji pa so bile jako kratke. Mladoturška strahovlada je poznala samo mohamedance kot ljudi, drugi so bili beli sužnji. Odpravili so otočanom vse stare pravice, neusmiljeno izterjavali davke in zanemarjali vso upravo. Kristjanom so pač dovolili pravico vojaške službe, toda opravljati so morali v armadi zadnja dela, ki se jih sramuje muzelman. Ako je umrl krščanski vojak, pokopali so ga kot garjevo ovco ali psa. V vojašnicah so silili krščanske vojake, da se poturčijo. Zato so mnogi kristjani rajši dali svoje premoženje, da se odkupijo vojaščine. Kdor je mogel, je zapustil turški pekel in bežal v tujino. V srcu pa je kahal smrtno sovraštvo do turških krvososov in sladko upanje, da pride dan osvete in rešitve.

Z veseljem je torej »gjaur« na otokih pozdravil italijansko brodogeje, z radostjo je spremljal poraze turške armade, z veselim upanjem novega življenja pričakuje, da londonska konferenca izreče rešilno besedo. Ali je sploh móžgoče, da začetkom 20. stoletja moderna Evropa dopusti suženjstvo pod svojim okriljem? Prebivalstvo na egejskih otokih prosi in roti Evropo, da ga reši turške strahovlade in združi z grško materjo ali pa vsaj z otokom Samosom pod varstvom velesil. Tudi ti otoki bodo še igrali vlogo v boju za Dardanele.

Položaj in trpljenje prekmurskih Slovencev.

Dodaj se Mažari niso dosti brigali za ogrske Slovence. Smatrali so jih že za pomadžarjene in v toliko potlačene, da se jim ni treba bati, da bi se ta narod kdaj več zavedel svoje narodnosti. Kako veliko je bilo to preziranje, nam kaže dejstvo, da mažarska javnost do najnovejših časov

okrilje obrambna črta Čataldže, kjer so se pripravljali na nov, resen odpor. Ko so si razdelili živež in si potolažili strahovito lakoto, s eje vračal polagoma tudi pogum in bojno razpoloženje. Žgoč sram je vstajal v njihovih prsih ob misli na neredni beg, obenem pa tudi želja, slejkoprej obrniti karto ter pokazati sovražniku, da je Alah s svojimi sinovi in z njim tudi zmaga. Z mrzličnim naporom so delali v pozicijah, pripravljali varnostne napise, delali zaseke in utrjevali obkope. Artiljerija si je izbrala najboljša mesta ter pripravljala vse potrebno; znašali so skupaj streljivo za dolgo trajen boj, za boj na življenje in smrt. Na skrajnem krilu, najbolj v ospredju in v najnevarnejši poziciji, je stala baterija 12, kjer si je Jussuf Alim izprosil in dobil prostora. Še enkrat je skrbno preizkusil vse dele svojega topa, ki mu bo zopet služil kot sredstvo, da se maščuje. Z radostjo se je mudilo njegovo oko na nagromadenih kupih nabojev, ki s svojo rdečo ali modro prevleko na zunaj nikakor niso kazali, da bodo v kratkem izpreminjali cvetoča, mlada človeška trupla v brezizrazne, drgetajoče, krvave mase.

× × ×

Bitka je bila v polnem tiru. Po bojnem polju je vse vrvelo in vreló in odrače je potresalo skrivnostno, živce dražeče sikanje in prasketanje: pojoči žvižg puškinih krogelj, hripavo hreščanje strojnih pušk in zamolklo ter strahovito gromenje topov. Pravi dirindaj!

Mirno in hladnokrvno je stal Jussuf Alim sredi vsega tega peklenškega ropota pri svojem topu in z bistrim očesom meril. Lahen gib samo, in smodnik je z zamolklim pokom pognal granato iz cevi. Z divjim veseljem je sledilo večše oko eno, dve sekundi naboju, ki je podoben okrogli žogi bliskoma izginil v etru. Napeto je poslušal povelja in z mirno gotovostjo, kot nekda na vežbališču, prižgal, dočim so okrog njega z neznanjskim hruščem švigale in eksplodirale krogelje sovražnikov. Ze po šumenju in vršenju je Jussuf vsakikrat spoznal, kakšna krogelja je priletela. Krogelje 15 kalibrov so bučale in sikale kakor avtomobili, one težke, 30-kaliberske pa so gromele in bobnele kakor kak tovrni voz, če pelje čez železen most. In s posebnim zanimanjem je štel sekunde, tekom katerih je slišal še bučanje, dočim so se bile granate že veliko prej razblinile ter izvršile svoje strahovito delo. Njegov preprost razum tega ni umel. Ko pa so se visoko v zraku z votlim, kovinskim žvenketom razletavali šrapneli in v obliki ognjenega jezika sipali ploho krogelj na zemljo, takrat se je Jussuf spomnil na rakete, ki so jih ob priliki nekega slavljaja ponoči spuščali proti nebu, ki so sipale bleščeče svetle krogelje. Le, da so današnje krogelje morale ljudi kakor muhe. Samo še par kanonirjev je stalo pri topih, drugi so ležali v svoji krvi v zadnjih izdihljajih, razmesarjenih teles in v grozovitih bolečinah. S podvojeno pazljivostjo je Jussuf pomerjal

svoj top in pri vsakem strelu, ki ga je oddal, je mislil na svojo mlado ženo, na otroka in na svojo maščevalno prisego.

× × ×

Ob robu gozda se je zbirala bulgarska kavalerija za napad na turško baterijo, ki je prizadejala že toliko zla in je še vedno niso mogli uničiti. Zdaj je nameravala kavalerija z drznim naskokom pomandrat. Veliškega pomena je bilo to, zato je bilo potreba napeti vse móči, da zamaše žrela, ki so sejala smrt in pogubo. Neki še mlad, a hraber častnik si je izprosil in dobil povelje. To je bilo visoko odlikovanje in, če se napad posreči, napredovanje gotovo. In tako bo mogel končno, končno po dolgem čakanju in hrepenenju, ko se konča vojska, ustanoviti si domače ognjišče. Ze dolgo je čakal s svojo izvoljenko trenutka, ko bi jima bilo možno doseči zaželjeni cilj. Tu je izbruhnila vojna, z njo pa je prišlo tudi upanje na slavo in čast in avancement. Na »drugo« nista mislila, nista hotela misliti.

Zdaj so bili zmagovalci že pred zadnjo zapreko, ki jih je še ločila od mesta Konstantinovega, in ko pade ta, bo tudi vojska kmalu končana. Mogoče, móžgoče bo že o božiču mogel biti pri svoji deklici. Še danes zjutraj je dobil pismo od nje, v katerem tudi ona izraža upanje, da se vidita o božiču. Potem, potem... da, potem se izpolni njegova želja. Zdaj si lahko pribori srečo. Pismo je nosil na svojem srcu;

o, ko bi mu prineslo srečo! In ko so se trobente oglasile za napad, se je vesel in pogumen postavil na čelo svoje drzne čete in oddirjali so kot vihra proti cilju.

× × ×

Jussuf Alim je še vedno stal nepoškodovan pri svojem topu in nabijal ter mirno streljal. Le še malo tovarišev je stalo pri bateriji, vsi drugi so razmesarjeni ležali po tleh. Toda naenkrat je opazil, kakor vzrastle iz zemlje, v polnem diru prihajati sovražne jezdecce. Z divjo kletvino se je zvraval po koncu in videl, da je pozicija izgubljena. Vražja besnost ga je prešinila. Ne, vdrugič marljivi topovi, ki so ugonobili toliko gjavrov, niso smeli pasti v sovražnikove roke. Mirno je vzel v roke en naboj, ga zažgal in vrgel v ostanek nakopičene municije.

Zdajci so se pridrili jezdecce in z divjim zmagovitim krikom zavihтели sablje. Toda glej — blisk in strahovito gromenje, kot bi se odpela zemlja, vpitje in tuljenje, oblak smodnikovega dima, v katerem so se mešali železni in jekleni kosci, človeški udje in razkosane živali. Nato ničesar več. Baterija 12 je izginila s površja.

× × ×

Ko so se oglasili novoletni zvonovi, ki so peli svobodo, tedaj so peli obenem tudi posmrtnico mnogim tisočem, pa tudi hrabrim bojevnikom baterije 12.

sploh ni znala, ali na Ogrskem bivajo tudi Slovenci ali ne. Sedaj je pa postalo v tem pogledu drugače. Mažarovi se je namreč v zadnjem času polastil velik strah in se bojijo za ogrske Slovence ter si ojačujejo med njimi svoje postojanke. To nam kažejo naslednji trije važni dogodki: prvič, da hočejo Mažari v kratkem času nastaniti v Belatincih okrajno glavarstvo; drugič, da hočejo v sredini Prekmurja, v trgu Sobota, otvoriti srednjo šolo, da bi prekmurški dečki ne zahajali v samostan in šolo v Verzeju, in tretjič, da hočejo izdajati naenkrat kar tri časopise v slovenskem jeziku, in sicer v prekmurskem narečju. Tudi hočejo Mažari zabraniti, da bi ogrski Slovenci ne hodili na Štajersko. Samo na ta način si lahko razlagamo naslednji dogodek, kateri se je zgodil zadnje dni. Neki dijak v Deklezovju se je napotil v Križevce na Štajersko, kjer je imel nekaj opraviti. Ko je prišel že blizu Mure, ga primeta dva orožnika in ga vprašata, kam da gre. Djak jima je odgovoril, da gre v Križevce in jima tudi povedal, kakšen posel da ima tam. Orožnika mu tega nista verovala, temveč sta ga sumničilo, da hoče odpotovati v Ameriko. Djak je vzel nato iz žepa neko pismo, katero je dobil ravno isti dan od šolskega nadzornika in v katerem se mu naznanja, da naj pride dne 23. decembra k skušnji. S tem pismom se je hotel opravičiti, da ne namerava potovati v Ameriko. Pa to ni nič pomagalo. Orožnika sta mu zapretila s kopiti pušk in moral ju je hočeš nočeš peljati na svoj dom. Tam sta najprej vprašala roditelje dijaka, kam da je bil njihov sin namenjen. Ti so jima odgovorili, da ima sin nek posel v Križevcih in je hotel iti tja. Orožnika tudi roditeljem nista hotela verovati in sta začela preiskovati dijakovo sobo, če bi mogoče kaj takega našli, kar bi bilo v zvezi s potovanjem v Ameriko. (Bržčas sta pa hotela vse kaj drugega najti.) Našla nista nič drugega kot mnogo učnih knjig, po katerih bi se bila lahko prepričala, da imata res posla z dijakom in bi ga potemtakem lahko pustila pri miru. Pa tega nista storila, nego sta peljala dijaka k županu. Tudi župan je izjavil, da ta dečko ni namenjen v Ameriko, ker je dijak in se ravnakar pripravlja na skušnjo. Človek bi mislil, da bodeta orožnika zdaj po županovi izjavi končala to stvar. Pa temu ni tako. Orožnika sta napisala o celi zadevi protokol in ga poslala na sodišče obmejnih orožnikov v Čakovec. Sedaj bo pozvan ubogi dijak še pred to sodišče, in vse to zavoljo tega, ker je hotel iti na Štajersko, kjer je imel mali opravke. — Ubogi ogrski Slovenci! Sedaj lahko pričakajo, da če bi hotel kateri iti v Verzež opravljat sveto izpoved, kakor so bili dozdaj navajeni, da ga potem primejo žandarji in ga gonijo od Poncija do Pilata pod pretvezo, da je hotel uiti v Ameriko, akoravno njemu to niti na misel ni prišlo. To so res take razmere, da jim v Aziji ni enakih.

Idrijske novice.

i **Ljudsko gibanje** v letu 1912 ni pokazalo posebnih števil. Poročenih je bilo 31 parov, rojstev je bilo 136, mrličev 126. V letu 1911 je bilo poročenih 33 parov, rojstev je bilo 152, umrlo pa je 164 oseb.

i **Draginja**. Lastnik idrijske elektrarne naznanja: »Ker se je premog v teku tega leta podražil za 50% in je hranilnica obrestno mero zvišala od 5

Sobotna Izdaja „Slovenca“ velja za celo leto samo sedem kron. Kdor se ne more naročiti na dnevnik, naj se naroči na sobotno izdajo „Slovenca“. Opozorjajte na to svoje znance!

na 6%, primoran sem ceno električnega toka za leto 1913 za 10% povišati.« Utemeljevanje, zakaj se povišuje cena električnega toka, ni kaj pogojeno. Če je cena premoгу poskočila, je pa voda, ki je glavno gonilo, manj nagajala in se je zato polovico manj premoга porabilo. Prav tako je čudno, kje je tista hranilnica, ki je baje poskočila kar od 5 na 6%. V Idriji menda ne? Sicer pa tudi, kaj imajo hranilnice z vrednostjo električnega toka opraviti? Pa tudi, če bi se šlo za kako posojilo, je zvišanje cene toka nepotrebno, ker je elektrarna znatno pomnožila število luči, ne da bi se bili stroški za to kaj posebno namnožili. Električar je bila pri nas že dosedaj dokaj draga. Po 10% zvišanju cene bo plačeval lastnik stanovanja, v katerem ima na hodniku eno luč z močjo 10 sveč, v kuhinji in v sobi po eno žarnico z močjo 16 sveč, na stranišču eno žarnico z močjo samo 5 sveč, letnega pavšala 82 K 50 vin., torej za najpotrebnejšo in ne posebno blestečo razsvetlavo skoro 7 K na mesec. Ali je neki drugod res še dražje?

i **Socialno-demokraška** »Vzajemnost« je izdala za leto 1913 koledar; odlikuje se pred drugimi bratci-koledarji, da so ga, predno je izšel, obrezali. Izrezane ima namreč cele odstavke, pri katerih je najbolj čudno, kako so znali tako dobro zadeti, da ni bilo treba pobarvati ali prelepiti samo na eni strani, ampak so kar izstrigli iz lista, ker najbrže tudi na drugi strani ista mesta niso bila zrela za javnost. Druga znamenitost tega socialno-demokraškega koledarja je, da so poslali svoje oglase vanj pred vsem Idričanje. Celih 25 inseratov je iz Idrije. Najbolj značilno za socije pa je, da so nabirali inserate celo pri podjetjih, ki jih bojkotirajo, niso pa dobili na limanice ljudi, katerim znašajo svoj denar.

i **Veseli-o** napravi Marijina družba dne 6. prosinca ob 7. uri v hotelu Di-dič. Igrala se bode zgodovinska igra »Junaške Blejke«.

Jeseniške novice.

j **Občni zbori**. Jutri, v nedeljo, ob 3. uri popoldne se vrši v »Delavskem domu« na Savi občni zbor delavskega strokovnega društva; ob 4. uri popoldne pa ravnatelj občni zbor kršč.-soc. delavskega političnega društva. Takoj na to bo javen društven shod, na katerem govori g. župnik Skubic o delavski organizaciji in domačih razmerah. Vse somišljenike vabimo, da se gotovo udeležijo prireditve.

j **Nemški »Voklsrat«** je menda milostno dovolil, da dobi neki uradnik v Jesenic mesto postajenačelnika v nekem manj pomenljivem kraju. Mi hočemo, da slovenski uradniki dobijo službo na slovenskih tleh. Na eno reč pa moramo opozoriti. Da je »Volksrat«

priporočal slovenskega uradnika, se je zgodilo samo zato, ker hoče na Jesenicah nastaviti Nemca. Zahtevamo, da na Jesenice pride Slovenec, ne pa kak hajlovec. Na to opozorjamo naše poslance!

Tržiške novice.

t **Petindvajsetletni jubilej**, odkar poučuje na tukajšnji dekliški štirirazrednici, je obhajala te dni učiteljica gospodična Marija Borovsky. V šolski sobi njenega razreda jo je pričakoval v petek, 3. t. m., ves učiteljski zbor z g. župnikom kot predsednikom tržiškega krajnega šolskega sveta in krajnim šolskim nadzornikom. Prvi ji je čestital g. župnik in izrazil zahvalo za njen trud v šoli in njene zglede izven šole. Za njim je čestital slavljenci g. šolski vodja Kalinger, po odpeti cesarski pesmi pa ji je v imenu učenk čestitala Engelsberger in ji v znak hvaležnosti podala lep šopek duhtečih nageljnov. Ginjena se je zahvaljevala gospodična za ta izraz udanosti in ljubezni.

t **»Našo kri«** bo predstavljalo društvo sv. Jožefa v nedeljo, 5. t. m., ob pol 8. uri zvečer. Vabimo k obilni udeležbi. Igra se bo ponavljala na praznik sv. treh Kraljev ob 5. uri popoldne, da se omogoči tudi okoličanom priti na to posebno za naš kraj zanimivo igro.

t **Božičnico** je priredil ženski odsek društva sv. Jožefa na čast podpornim in rednim članicam na novega leta dan. Na sporedu je bilo petje, dramatičen prizor »Sirota«, katerega je jako ljubko proizvajala mladina, ter deklamacija pod božičnim drevom. Gdč. predsednica pa je v navdušenem govoru pozdravila občinstvo ter pozivljala na krepko delo in agitacijo za ženski odsek, v katerem naj bi bilo zbrano pošteno tržiško ženstvo.

t **Nekaj statistike** iz pretečenega leta. Rojenih je bilo 117, mrličev 94, oklicanih je bilo 37, poročenih 24, ohajancev je bilo 40.000.

t **Navadno redno predavanje** bo zopet v torek, dne 7. t. m., ob 8. zvečer.

Božični večer v Parizu.

(Pismo Slovenca iz Pariza.)

O Božiču je v Parizu nenavadno živo. Po boulevardih so postavljene v dolgih vrstah kolibe, v katerih se prodajajo igrače, karte, slike, sladkarije in razne drobnarije.

Pri polnočnicah sem bil v cerkvi St. Sulpice. Koncert med to mašo je svetovnoznan. Kupil sem si že par dni prej en sedež za 50 centimesov, drugače bi sploh ne mogel noter, toliko je ljudi. Godba in petje je najboljše v celem Parizu. Vsako leto pride mnogo Angležev in Amerikancev zato sem, da slišijo polnočnico. Letos so proizvajali med drugim par odlomkov iz del Saint-

Saënsa in stare veličastne korale iz 15. in 16. stoletja. Pri vsakem oltarju je bil po en mašnik, vsak je bral tri tihe sv. maše zaporedoma. Trajalo je do pol dveh. Nato sem se šel sprehajati. Po polnočnicah se vse zabava po hotelih, kjer se mora še prej prostor naročiti. Velja 20 do 50 frankov za osebo s popolnočnim kosilom in koncertom vred. Vse je veselo. Povsod godba.

Dijaki in revčji, ki si ne morejo zabave privoščiti, so po cestah, pojejo in se zabavajo. Večina prodajalen je odprta celo noč.

Vreme je še bolj toplo kot začetkom decembra, južen veter kakor v aprilu. V restavrantih in kavarnah sedi vse na prostem.

Pismo slovenske usmiljenke iz Kukuša.

Usmiljena sestra Angela Dejak piše nekemu duhovnemu gospodu iz Kukuša z dne 18. decembra 1912 med drugim tole:

»Ko se je začela vojna, so Turki kakor na lov prišli v bulgarske vasi, planili na prebivalce in jih pod nemilimi udarci gonili v ječe. Nekega revnega starčka je neki Turek vpregel v plug ter ga zbadal od zadaj, da je moral orati — seveda ne zato, da bi izoral njivo, nego zgolj zato, da ga je mučil. Drugod so poklali vse vaščane, može, žene in otroke, a kar je še hušje: vprizarjali so nezaljšane nesramnosti. Ponekod so zopet vas zažgali in postavili straže, da noben prebivalec ni mogel zbežati, marveč so vsi zgoreli. Godile so se strašne stvari, kri je tekla v potokih in grdih grehov je bilo čez mero.

V Kukušu so zaprli vse bogatejše ljudi z namenom, da jih ob prvi priliki zakoljejo; sploh so bili Turki pripravljani, da pokoljejo vse kristjane. To so Bulgari dobro vedeli; živeli so v smrtnem strahu in nihče si ni upal iz hiše. Zvedelo se je, kako Turki povsodi beže pred bulgarsko in srbsko vojsko, zato so se hoteli Turki maščevati nad krščanskim prebivalstvom in vse do zadnjega zatreti.

Toda 5. novembra zjutraj je nastal preobrat: Čuden strah je popadel Turke. Na vse zgodaj zjutraj opazimo, kako Turčinke kar preko polja beže v smeri proti Solunu. (Kakor se je zvedelo, so se tudi mnogi Turki preoblekli v žensko obleko in tako bežali.) Cel dan so bežali Turki v celih trumah — vsi proti Solunu. Ob 4. uri popoldne smo videli, kako teko iz mesta tudi višji gospodje in vojaki, kakor bi jih kdo podil. Vsi so spoznali v tem silnem strahu božjo roko — saj bulgarske vojske še nikjer ni bilo.

Ko so Turki odšli, se je bulgarsko prebivalstvo hitro oborožilo. Sele dva dni pozneje je prispela bulgarska vojska; najmanj 50.000 vojakov je šlo skozi Kukuš. Za toliko ljudi je bilo seveda treba veliko živeža. Ubogi vojaki niso jedli drugega kakor kruh in bili dva meseca noč in dan v snegu in dežju.

Draginja je že sedaj strašna, da reveži ne morejo živeti: 1 l mleka 1 K, 1 kg kruha 1 K, 1 jajce 30 vinarjev. Tako je v Solunu; pri nas vendar še ni tako. Toda kaj pa bo, ako se še ka druga vojna razplete (Avstrija proti Srbiji)?! Kako žalostni časi so vendar prišli!

Grki se povsod vtikajo in nasprotujejo Bulgarom, s katerimi se že od preje neizrečeno sovražijo. V Solunu so vedni nemiri med Bulgari in Grki.

Ub novem let.

Zadn bužičn prazniki sa bli pa že tku lepi, de je čluveka kar vn ulekl, vn na sonce, in lde sa se grel na sonc kokr martinčki.

Tud jest sm ja ubrau na sv. Štefana dan u ukolca, ke preke Sau, de s tku mal glava prezračm in pa putica, ke sm se ja mal preveč namahu, pušten prebavam. In ni blu še ura šter, sm že sedou pr Sau u štari zraven enga gespuda, ke je mou glih take mestače pud nusam, kokr de b mou dve krtačce za zube pud nusam prvezane.

»Tu je škandal! Kašna sluvensčna pa pišete tlela pr Sau? A se piše perčona, a se na piše purcija? In pa prata ste tlela zapisal; za božja vola, kdu pa piše še dondons prata? A na piše usak pečenka; usak

utrok ve, de se prau pu sluvensk pečenka, ne pa prata!« Jeziu se je gespud, ke je zraven mene sedou, nad natakarca in neki kraclou iz svinčnkam pu tistmo liste, ke mu je natakarca ceha najn skp zračunla. »Astn, ena krona osmdeset vinarju znese moja ceha, jest vam pa računam za pu-prava vašga računa ukrogl dve krone, tku de ste vi men zdej doužni dvejest vinarju. De pa na u treba vam gnarja dajat, vam dam pa jest tlela še osmdvejest vinarju zraven, pa m prneste še pu litra cvička, de uva kvit.«

»Gespud, uni sa pa en praktičn člouk! Mal iz svinčnkam pukraclaja pu račune, pa maja ceha zastojn;« puhvalu sm jest gespuda iz krtačcam pud nusam in se mu tku glubok u znamne spuštavnja prklonu, de sm iz nosam zadeu ub miza in s ceu kuzarc vina zliu pu hlačah.

»Ja, kene; kdu u pa tlela trpou, de uja natakarca naša sluvensčna tku mrcvarle. Ja, kene. Jezek more bt lep, gladek . . .«

»Ja, tist maja pa prou! Jest sm mou enkat grd jezek, pa m je prec dohtar reku, de sm bulan na želodce. Ja, tist maja pa prou, jezek more bt lep . . .«

»Ne, ne; jest na mislem ta jezek, ke se nam pu usteh vala, ampak sluvensk jezek, tist jezek, iz kermo izražama soje misl in potrebe, in če tega jezika edn lepu praviln na guvari al pa piše, nej pa raj pesti. Jest na morm trpet, de b edn tku klubasou kar ke u en dan. Pr men morja bt use lepu praviln besede pustaulene in usak pičeje na sojmo meste . . .«

»Nej na zamerja; kua pa je tu: pičeje?«

»Pičeje je tulc, kokr interpunkcejn; tu

je: vejca, nadpičeje, podpičeje, dvopičeje, iz ena beseda: pičeje. Men se glih tku zdi, če ni en pičeje na sojmo praumo meste, kokr če b tlela natakarca pustaula stole na miza, namest ukul mize. Ja, kene; kašna nasreča se lohka zgudi tkula, če pičeje ni na praumo meste. Vs zmišl stauka se lohka iz tem pukvar; ja, kene. Pičeje, tak al pa tak pičeje, se more pu putreb za tista beseda pustaut, za kera se člouk punavad uddihne; pičeje je pač znamne, de se more člouk uddihnt. Ker stuji vejca, nej se člouk mal uddihne, ker je nadpičeje, se more bl uddihnt, ker je pa pika, se more pa prou pušten uddihnt.«

»Nej na zamerja; kua pa če ma edn naduha? Za tacga more bt pa pika pr pik, kene?«

»Cenča! Kene! Slounice sa spisane za zdrave ldi, ne za nadusleve, kene! Sevede prauja men zavle moje natančnast lde pikalouc; al iz tega s jest mal strim, kene! Jest črtam in pupraulam use naskriž, kar m pride pud roka, kene! Sevede ne zastojn; kajpak! Kdu pa dondons kej zastojn nardi, kdu, kene! Ker se kašn krajcer ujame, je dobr, kene!«

»Gespud, nej na zamerja; jest sm tud pisatel; al jest nekol na gledam na tist pičeje, kokr uni prauja. Jest s mislem: kedr pr brajn kermu sape zmanka, nej se pa uddihne, al pa jejna; jest vnder na morm ldem naprej predpisavat, kuku in kdaj smeja dihat!«

»No, pol more bt pa lep šmorn tist, kar vi spišete, kene! Kua pa prouzaprour pišete in kam pišete. Al u kašn časupis, al kašne bukile, al kua?«

»Ja, kaj me na puznaja? A me res na puznaja, kaj?«

»Ne, limam časti.«

»A tku! Jest sm ja Boltatu Pepe iz Kudeluga.«

»Ho - ho - ho - ho! Kene,« zasmejau se je gespud iz krtačca pud nusam in iz varžeta je pruleku ceu šop pupirja in ga začeu tam pred saba pu miz razvijati, kokr de b mislu kašna klubasa notr zavit.

»Tle puglejte, gespud Bolta, kašn je tist vaš pisajne u »Slovenca«; in začeu m je razkazvat moje iz »Sluvenca« vn zrezane pudlistke, ke sa bli tku pukrižna, de m je začel kar mrgulet pred učmi, kokr de b gledu u kašn mraulise.«

»Tu je taka sluvensčna, de se ja Buh usmil! Jest sm en čas pupraulou tula, kokr vidte, al ke sm sprevidu, de m nubedn na u plaču za tu, sm pa use skp pustu. Kua se u pa člouk tlela unjavu, kene, če nima nč ud tega.«

»No ja; sej je tu lepu ud nh, de pupraulaja pol ke je že natiskan; al preh, predn je natiskan . . .«

»O sej vam tud preh rad pupravem, če m plačate. Tku um pa ugladu vaš pisajne, de u teku ket vole.«

»Raj nekar! Vidja, kokr sa uni preh rekl, de more bt pičeje na sojmo meste, tku rečem jest, de more bt usak pisajne tak, kakršen za tist predmet ta narbl paše, drgač je narobe. Vidja, če b gespud dohtar Trillar, ke prauja, de še spat na gre brez celindra, pukrou tkula ena pastirska klubeta brez kraju in šou u deželni udbor kej prutestirat, a b na blu tu smešn? Se negau prstaš b se iz nega začel norca delat. Al pa če b nesla kašna ženska tam iz Tre-

Bodi dovolj teh žalostnih stvari; ko bi hotela vse popisati, bi ne bilo konca. Pripominjam le še, da so tu v Kukušu in okolici vse jame polne mrtvih trupel.

Pismo prekmurskega kmela.

Ogrskim Slovincem so bile do zadnjega časa slovenske novine čisto neznan stvar. V zadnjih treh mesecih pa so novice z bojneja polja vzbudile tudi med Prekmurci splošno veliko zanimanje, začeli so segati zlasti po »Domoljubu« in ga marljivo čitati po družinah. Kako najde tudi prekmursko ljudstvo v našem najpopolnejšem listu sebi popolnoma primerno dušno hrano in kolike koristi utegne še biti ogrskim Slovincem naš »Domoljub«, naj pričajo naslednje vrstice, ki jih prinaša »Domoljub« v svoji zadnji številki:

»Tudi nam Prekmurcem na Ogrskem je »Domoljub« dobrodošel prijatelj, ki nas obišče vsaki teden in vsi se ga veselimo vsikdar iz srca. Kmet sem jaz in kmetje so moja deca. Teško je naše delo za vsakdanji kruh. »Domoljub« pa nas uči tako lepo, ljubiti delo in ne ustrašiti se nikših (nobenih) težav. Prekmurci smo se naučili od vas Kranjcev že mnogo dobrega. Vi ljubite presvitlega cesarja in taisti je in ostane naš kralj in iskreno ga ljubimo tudi mi. Vi Kranjci ste vörni (zvesti) in trdni avstrijski državljani; mi vaši mejaši hočemo biti ravnotako trdni in vörni (zvesti) ogrski državljani. Mili materni jezik je Vam tako ljub in drag; tudi mi Prekmurci ljubimo ta materni jezik, kakor spoštujemo in ljubimo po četrti božji zapovedi mater svojo in njeno materino srce. Tudi Ogrci nam dajejo v tem lepo peldo (lep zgled). — Tako smo vsi ene vere, enega srca in enega duha. »Domoljub« naj bude naš učitelj, naš vodnik in tolažnik! — Kjer se četejo (čitajo) te novine, tam izgine nezadovoljnost, pijančevanje in surovost; tam je v prekmurskih družinah več ljubezni, več molitve, več veselja do dela, do učenja in napredka. Naše žene in hčere tudi rade četejo te novine in se uče biti dobre matere in modre gospodinje.«

Koroški Slovenci.

K Za božičnico slovenski Koroški: Po g. Franu Jež, nabrano na domu g. dr. Marka Natlačen 6 K; P. Ljud. Rantaša, minorit v Ptuj, 1 K; Nežka Vesel, Ljubljana, 1 K; Meta Kapus, Ljubljana, 2 K; Ana Regali, posestnica v Ljubljani, 2 K; J. Sekol, župnik v Vogrčah, 2 K; Mat. Ražun, župnik v St. Jakobu v Rožu, 2 K; A. Sušnik, trgovec v Ljubljani, Zaloška cesta, 10 K; And. Rapold, posestnik v Beli pri Železni Kapli, 5 K; Josip Mertelj, Sv. Magdalena pri Beljaku, 1 K; Peter Berginc, Sv. Magdalena pri Beljaku, 1 K; Franc Tesnar, Ljubljana, 1 K; Iv. Dežela, Ljubljana, 5 K. — Hvala! Lepo prosimo, hitite s številnimi darovi, ker pomoč je nujno potrebna.

K Staro leto na severni meji Gorjana. V št. Tomažu, uro hoda od Gospa svete, se je na Silvestrov dan vršil poučen socialni tečaj izobraž. društva »Edinost«. Dopolodne sta govorila gg. kanonik Ogris in dr. Rožič. Popoldne so govorili dr. Rožič o pomenu Slovencev in Jugoslovancev sploh za Avstrijo z ozirom na zgodovino naše države; msgr. Podgorc je razpravjal o koroškem kmečkem vprašanju in deželnem

belnega u Iblana na trg jajca predajat, pa b mela na glau kašna taka reta, kokr ih zadne čase nosja naše dame; a b na blu tu prenaumen?

»Tu je use kej družga, gespud Bolta! Tu more bt use lepu upilen in uglajen, ne sam pr glau. Če b gespud dohtar Trillar, kokr ste preh rekl, pukrou pastirska klufeta, zraven pa ubleku tud tak lajblc in hlače, kokr ih maja pastiri in ustou lepu bus, pa b se mu nubeden na smejau, ampak b ga mel usi prou za ta prauga pastirja in b se nubenu še na sajnal ne, de tiči pud pastirska klufeta tku brihtna glava. In če b tista mamka iz Trebelnega na pukrila sam reta na glava, ampak ublekla tud taka ta vozka kikla, kokr ih zdej nosja naše dame, in ubula rmene čeuile iz mašncam, pa b ga, pr mej ver, glih tku pihlha, kokr kašna mestna dama.«

»Mal maja prou, usega pa nimaja!«
»Nč mal, use mam prou! Jest praum, de more bt use lepu upilen in uglajen, predn pride na dan. Tu na sme kar bruhat vn ...«

»Jest pa pravem, use more bt naraun in tku kokr ta narbl paše. Če b za slap »Peričnk« naredl cementaste cevi, de b lepu dol pu nh teku, b ga nubena živa duša na šla več gledat in ubčudvat in »Peričnk« b na blu več. Raun tku je pa iz Boltatum Pepetam; dokler piše tku naraun, kokr mu pride na jezek, se lde zanimaja zajn, kokr se kaže; če b ga pa dubl uni u roke, de b ga pilel in gladi, kokr sa ugladi tamla natakarc nen račun, zgubu b na zanimivast in na blu b več

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

kulturnem svetu; konečno je še g. Fric počljivo govoril o sadjereji na kmetih. Tečaj je bil dobro obiskan. Cel dan so prihajali moški in ženske in zlasti mladina, ki je pazljivo sledila vsem govornikom. Tako je naša zadnja severna straža na meji vzorno zaključila staro leto ter pokazala, da korotanski Slovenci v avstrijskem vilajetu hočemo ne samo životariti, ampak živeti in tudi napredovati. Vam pa, bratje ob meji, ki ste stiskani in zaničevani, preganjani in sramoteni, ključemo: Le tako pogumno naprej po poti krščanske narodne prosvete, bodite vztrajni, neomahljivi — tudi v novem letu — in zmaga mora biti Vaša.

k Novo leto v Podjunski dolini. Š k o c i j a n. V Škocijanu je bilo na novega leta dan lepo ljudsko zborovanje. Ob štirih popoldne se je vršil poučen shod Izobraž. društva. Poljudno je govoril dr. Rožič o najvažnejših dogodkih preteklega leta v Avstriji in zunaj nje. Zvečer so fantje vprizorili igro »Sokratov god«, ki je mnogoštevilnim gledalcem nudila mnogo zabave in smeja. Pred igro je govoril dr. Rožman o značaju.

k Velikovec. V Velikovcu se vrši 2. in 3. januarja socialni tečaj za fante. Govorijo dr. Rožič o Avstriji kot naši pravi domovini, dr. Rožman o pomenu sv. Evharistije za Slovence, Anton Gril o živino-reji, dr. Ehrlich o protialkoholnem gibanju, župnik Poljanec o kmečkem vprašanju, Mavhler o zadružništvu in dr. Petek o ljudskem zdravstvu. Tečaj se vrši v Narodnem Domu in je dobro obiskan. Fantje pazljivo poslušajo vse govornike. Naši bratje v Korotanu so torej tudi novo leto pričeli z delom za narodno probujo.

k Globasnica. Izobraževalno društvo je imelo 28. decembra m. l. shod in igro. Pred igro je govoril dr. Rožman o potrebi izobrazbe za ljudstvo.

k Kostanje. Severno od Vrbskega jezera leži fara Kostanje, kjer se je vršilo 28. decembra m. l. poučno gospodarsko zborovanje. G. Kriegl je govoril o domačem vrtnarstvu in kmetijstvu, dr. Schaubach pa je slikal razmere na Balkanu. Shod je bil dobro obiskan.

k Sv. Štefan pri Vovbrah. Na novega leta dan se je pri Sv. Štefanu vršilo lepo poučno zborovanje. Govorila sta gg. Gril o kmečkem vprašanju in Mavhler o živino-reji. Domači gosp. župnik Ebner je bodril zbrane k napredku in izobrazbi.

k Ruda. Pri občinskih volitvah na Rudi so Slovenci 27. decembra m. l. zmagali v III. razredu, v II. razredu so propadli samo za en glas, ki pa ne bo držal, ker je bil krivičen in se bodo Slovenci volili v II. razredu pritožili. Ruda je skoro dve uri od mesta Velikovca proti severu. Tako se bijejo naši bratje na severu za svoje občine.

Književnost.

* Dom in Svet. Vsebina 1. številke novega letnika. Blagoslovljeni. Božična slika. Spisal Ksaver Meško. Tiha noč. Zložil Silvin Sardenko. Božična. Zložil Bogumil Gorenjok. Novi ljudje. Spisal Stanko Majcen. Ob zatonu polumeseca. Zgodovinski spomini. Spisal dr. Josip Gruden. Zarja zadnjega večera. Zložil Silvin Sardenko. Tega je majolka kri-va ... Narodni motiv. Spisal I. M. Dovič. Zadnje sanje ranjenca. Zložil Domen Otiljev. O vojski. Spisal Ivan Cankar. Ceste — — — Zložil Josip Lavrenčič. Razvoj novejšje slovenske pisave pa Levčev pravopis. Spisal dr. A. Breznik. Pisma. Zložil Jos. Lovrenčič. Književnost. Glasba. Umetnost. To in ono. — Slike: J. Vrbanija: Plaketa. Beg v Egipt. J. Reynolds: Pevajoči angeli. Trnovo, nekdanja bolgarska prestolnica. Knackfuss: Bitka s Turki pri Nikopolju. Veles. Novo leto vrh Triglava. Zaslužna kolajna mesta Zagreba. Dr. Jakob Sket. Bitolj. Imoviti Črnogorec. Turški beguni prihajajo v Carigrad. Drač. Bolgari pobirajo mrliče pred Čataldžo. Utrdbe pred Odrinom. — »Dom in Svet« izhaja 25. dne vsakega meseca. Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Andr. Kalan, kanonik, Ljubljana, Marijanišče. Urednik: dr. Evgen Lampe. Založnik in lastnik: Katol. Bukvarna. Tiska Katol. Tiskarna v Ljubljani. Naročnina: 10 K, za dijake 7 K, za Ameriko 3 dolarje, za Italijo 13 lir, za Nemčijo 11 mark. Sprejema listništvo in upravnništvo v Katol. Bukvarni.

Stavka v Vevčah — pomagajmo bojevnikom!

Stavka v Vevčah še ni končana. Ravnateljstvo pritiska z vso silo, da pogazi delavstvo, in grozi z bičem, ki ga spleta lakota, misleč, da bo uklonilo pošteno zavest. Slovenci, za brate na Balkanu ste darovali tisoče in radostno smo na tem mestu beležili Vaše dejansko navdušenje. Sedaj pa stoje že tedne in tedne v vojski naši najbližnji bratje in sestre, in treba je napeti vse sile, da

ne podležejo. **Za te brate in sestre Vas prosimo vse, ki ste se v preteklih dneh navduševali za heroičen boj naših bratov na jugu.** Brez blestečih podpisov Vas vabimo, da pomagate vsak največjim revežem med nami. Tu je sedaj naša pomoč najbolj potrebna. **Vsak, ki čita te vrstice, naj vsaj z vinarji pozdravi one, ki na svoji zemlji nočejo biti brezpravna raja!** In kdor je že kaj dal, naj svoj dar ponovi.

Treba je nujne pomoči; zato ključemo na tem mestu na pomoč. Z združenimi močmi bomo olajšali mnogo trpljenja.

Za brate in sestre, za čast in pravico naših najožjih rojakov!

Uredništvo »Slovenca«.

Darovi naj se blagohotno pošiljajo na naslov: Ludovik Tomažič, Katoliška tiskarna, Ljubljana. — Vsak dar bomo hvaležno izkazali v »Slovencu«.

× × ×

Doslej so nam poslali: Mici Rojc nabrala v tobačni tovarni 22 K 17 h. — Marija Slatner, Trnovo v Ljubljani, 3 K. — Neimenovana v Ljubljani 1 K. — Josip Klovvar, tisk. podfaktor v Ljubljani, 2 K. — Fr. Rozina, Litija, 1 K. — Cr. Brlan, župnik v Zagradcu, 5 K. — J. K., Ljubljana, 10 K. — Fr. Vovko, župni upravitelj, Vrhnika, 5 K. — Alojzij Pelc, knjigovodja, Ljubljana, 2 K. — Mohorjani iz Žalne 10 K. — Ivan Jax, Ljubljana, 5 K. — Profesor Ivan Dolenc, Ljubljana, 2 K. — Dav. Vukšinič, oskrbnik, Metlika, 2 K 6 h. — Apolonija Lavrič, Ljubljana, 2 K. — Jakob Kosi, kaplan v Celju, 3 K. — M. Katarina Mahnič, prednica uršulink v Škofji Loki, 4 K. — Iz. Cankar nabral v dijaški družbi na Dunaju 5 K. — Skupaj 84 K 23 h. — Oddano dne 4. januarja 1913. — Lud. Tomažič, blagajnik.

MIROVNA POGAJANJA.

Konferenca se odgodila.

Mirovna konferenca med turškimi in balkanskimi mirovnimi zastopniki se je od včeraj popoldne preložila na danes popoldne na 4. uro.

Angleži proti vojski.

Londonska »Times« piše: Cel svet ve, da ni nobena prepornih točk v balkanskem vprašanju taka, da bi se morala zaradi nje vojska cele Evrope pričeti. Zato smo prepričani, da se doseže mir

Bulgarski kralj o položaju.

Predvčerajšnjim je sprejel kralj Ferdinand v svoji palači poslance, ki so mu prinesli odgovor sobranja na kraljevi prestolni govor. Kralj je rekel med drugim: **Če se bodo nasprotniki našim zahtevam ustavljali, bomo vojsko nadaljevali.** Sicer je pa upanje, da bodo prišli nasprotniki do spoznanja, da leži sklenitev miru v njih interesu.

× × ×

KONFERENCA POSLANIKOV. — VPRAŠANJE DEMOBILIZACIJE.

Angleški protektorat nad Egiptom. — Italija in Avstrija edini glede Albanije.

Konferenca poslanikov je bila glasom vesti, došlih semkaj iz Pariza, obveščena, da se med Carigradom in Londonom vrše pogajanja, da se postavi Egipt pod angleški protektorat in da se bodo ta pogajanja kmalu zaključila. Včerajšnja konferenca poslanikov se je bavila predvsem z razmerjem med Avstrijo in Rusijo. — Avstrija in Italija sta se glede albanskega vprašanja popolnoma domenili. — Baje je tudi nemški poslanik sir Grey naznanil, da se sklada z albanskim naziranjem Avstrije. — »Zeit« pravi, da so Angleži glede Albanije zelo pesimistični, ker ves ta problem dobiva jako nevaren značaj.

Avstrija za Veliko Albanijo.

»Neue Freie Presse« obsirno razlaga, da sta se Goluchowski in Tittoni bila domenila, da v slučaju, ako Turčija razpade, Albanija ne sme postati ne avstrijska, ne laška, marveč samostojna. Srbov, ki so »avantgarda Rusije«, ni mogoče pustiti k morju. Albanija mora postati velika država. Nobenega albanskega rodu se ne sme pustiti pod srbsko oblastjo. Ako Srbi zdaj stoje v Draču in Medui, bodo to drago plačali. Zato se bo Srbijo potisnilo tem delj od morja stran, da bo Albanija kolikor mogoče varna pred slabim sosedom.

Vprašanje demobilizacije.

Peterburg. Med Peterburgom in Dunajem se res vrše, čeprav ne ofiicialno, pogajanja, da bi obe državi demobilizirali, toda Avstrija hoče, da se Srbija ukloni zahtevam Avstrije glede Albanije.

× × ×

RUMUNIJA IN BULGARIJA.

Zasedenje Dobrudže?

Iz Bukarešta poroča »Daily Telegraph«, da bo Rumunija v slučaju, da se pogajanja med Danevom in Jonescu ne bodo ugodno rešila, zasedla Dobrudžo. — Notranji rumunski minister Jonescu je odpotoval iz Londona na Dunaj, da se dogo-

vori z Berchtoldom o nadaljnem obnašanju Rumunije do Bulgarije.

Bulgari se zanašajo na Avstrijo.

Poslanec Bobčev se je izrazil nasproti nekemu poročevalcu, da nima Rumunija nobene pravice, kaj od Bulgarije zahtevati, še najmanj pa sedaj, ko se ni niti mir sklenil. Ko bi Rumunija udrla v Bulgarijo, ki je sedaj popolnoma brez vojakov, bi vsa Evropa to najstrože obsodila. Upa, da ne bo Avstrija Rumunije v tem oziru nikoli podpirala.

× × ×

ODRIN.

Lakota v Odrinu.

Dva iz Odrina ubegla častnika pripovedujeta, da je trdnjava v obupnem stanju in vlada v nji lakota. V mestu ni ne živil, ne drv, ne petroleja, tako da je mesto brez kurjave in luči.

× × ×

BOJI MED TURKI IN GRKI.

Turške čete na Chiosu so se udale.

Iz Aten prihaja poročilo, da so se turške čete na otoku Chios udale. Grki so zajeli 1800 vjetnikov, dva topova, mnogo orožja, municije in živila.

Grki in Turki.

Grki še vedno oblegajo Janino, dasi brez uspeha in blokirajo valonsko obrežje. Lloydovi parniki pa bodo kljub temu zopet redno vozili in se ustavljali v Santi Quaranta.

× × ×

AVSTRIJSKO-SRBSKO VPRAŠANJE.

Vprašanje srbske luke.

General Popović je baje brzojavil »Malem Zurnalu« v Belgradu, da ne more biti niti govora o tem, da bi Srbi Drač zapustili. — Dunajski poslanik Srbije, Jovanović, pa se je izrazil proti dopisniku »Narodni Listy«, da Srbija vztraja na Draču (kot trgovsko pristanišče), ker je Drač veliko boljše trgovsko pristanišče kakor pa Leš.

Afera avstrijskih konzulov.

»Pester Lloyd« odločno dementira, da bi se Srbija branila dati zadoščenje konzulu v Prizrenu in Mitrovici. To se bo zgodilo, kakor hitro bosta začela konzula svoje uradno delovanje.

Srbsko-laški konflikt v Draču poravnano.

Srbska vlada v Belgradu je laškemu poslaniku zagotovila, da bo vojaškemu komandantu v Draču naročila, da ima pravice tujih konzulov vpoštevati.

Srbija je nejevoljna.

Pašić je dopisniku »Novega Vremena« izjavil, da je Srbija globoko užaljena, ker ji je Avstrija iztrgala vse sadove njenih zmag. Mi se uklanjamo volji veseliti, ali s tem ne rečemo, da ne čutimo udarca.

Dnevne novice.

+ Zaupnica mesta Škofja Loka deželnemu odboru. Škofja Loka, 2. jan. 1913. Mestni zastop škofjeloški je z začudenjem izvedel, da je deželni odbornik mestne kurije, g. dr. Triller pri sestavljanju deželnega proračuna za leto 1913. odklonil svoje sodelovanje in izjavil, da ne more prevzeti niti formalne soodgovornosti za to, da bi se predlagalo za nadaljevanje tega gospodarstva dovoljevanje novih deželnih sredstev. Z ozirom na to, da nam je sedanjí deželni odbor vojvodine Kranjske že dosedaj zagotovil novo cesto na kolodvor, katera se bode letos gradila, in v prepričanju, da bode tudi v bodoče vpošteval naše težnje pri deželnem gospodarstvu, protestira zastop mesta Škofja Loka proti takemu nastopu zastopnika mestne kurije v deželnem odboru ter izreka deželnemu odboru svoje popolno zaupanje. Nadalje izjavlja, da so imeli liberalci vodstvo deželne uprave dovolj časa v svojih rokah in niso najmanj ukrenili v korist Škofje Loke, zato tudi od njih ne moremo ničesar pričakovati. Zaupnica je bila sklenjena pri seji kluba S. L. S., v katerem so vsi občinski odborniki.

+ Zmešnjava nad zmešnjavo je od nekdanj znak političnega delovanja slovenske liberalne stranke. Zmešnjava nad zmešnjavo v liberalnih političnih glavah je povzročila padec te stranke, tako da danes za njo noben pes več ne živlža. Zmešnjavo nad zmešnjavo pa ta stranka zdaj očita nam, češ, da S. L. S. prav nič ne ve, kakšen jugoslovanski program naj bi nasledovala. S. L. S. ni izdelala nikakega programa, paragraf za paragrafom, ne ve, kaj naj zahteva, ali trializem ali kvadrilizem, ali Veliko Hrvatsko ali Veliko Jugoslavijo ali Veliko Ilirijo, sploh je čisto zmešana. Tako in podobno svira liberalni godec v včerajšnjem »Narodu«. Najprej vprašamo liberalnega modrijana, kakšen jugoslovanski program pa ima »narodno-napredna« stranka? Dr. Ravnihar sedi v mladočeskem klubu, ki glede Jugoslovancev sploh nima nobenega programa, k večjem ta, da nas skuša, kjer le more, s pomočjo Nemcev in Poljakov v parlamentu prikrajšati. Dr.

Kramaf že cel mesec stoka, da bi utegnili Jugoslovani nadomestiti češko-nemško-poljsko večino in je zavoljo tega čisto nesrečen, dr. Ravnihar pa dela politiko pod Kramafevimi peruti. Taka »jugoslovanska politika« je kaj kuriozna. Kar pa se tiče S. L. S., ve danes v Avstriji že vsak, kdor se količkaj s politiko peča, da je ona prva v avstrijski politični javnosti jugoslovansko vprašanje postavila v ospredje. Kdor še kaj pomni govore dr. Kreka, dr. Šusteršiča in dr. Korošca v državnem zboru in v deželnem zboru kranjskem, ve, da je naša stranka to vprašanje politično na vrh spravila. In če se danes Nemci in Mažari s to stvarjo pečajo, je to po velikem delu zaslug naše stranke. Opozarjamo liberalce, da se je ravno v kranjskem deželnem zboru in v nobenem drugem v naši monarhiji ne, jugoslovansko vprašanje v celem obsegu ob priliki aneksije uprav programatično fiksiralo, in sicer od strani dr. Kreka. Tistega epohalnega govora, ki je bil govorjen 16. januarja 1909, seveda ne moremo v celoti zopet ponatisniti. Najznačilnejši stavki so bili: Od Zile do Črnega morja je en narod in en jezik . . . Deželne meje niso nič tako narejenega, da bi se o njihovi preureditvi govoriti ne dalo. Deželne meje je zgodovina delala in jih bo delala . . . Mi vemo, da je Karantanija v desetem veku segala od Dunava do Pada . . . Glede Srbov in Hrvatov: Ta dva brata bosta v bratskem objemu živela kot eden, da se ne bo več vprašalo, odkod razlika med Hrvatom in Srbom, ker je ne bo . . . Ali ni to dosti obsežno in tudi za podrobno politiko čisto zadostno? Državno-pravna oblika je le sredstvo k temu cilju in se bo ustvarila polagoma, ko se bodo dogradili vsi politični in gospodarski temelji za jugoslovansko enoto. Rešiti bo treba najprej koroško vprašanje, potem štajersko in tako dalje, prišlo bo pa vse na vrsto. Nič ni v politiki bolj nespametno, kakor se kaj zareči, zarečenega kruha se najmanj poje. Kako je neprevidno se kaj zareči, dokazuje posebno Ogrska. Kaj bodo Ogrm pomagale vse tiste debele knjige, ki so jih spisali njihovi juristi o ogrskem državnem pravu? S. L. S. bo delovala naprej po začetni poti in cilj se bo vedno bolj bližal. Delati programe z natančnimi paragrafi pa je spričo vedno izpreminjajočih se razmer neplodno delo. V velikih obrih stoji ideal jugoslovanske edinstva pred nami — morebiti bo uresničenje ozje, morebiti pa še širše, kakor si mislimo. V teku zgodovine je marsikaj nepreračunljivega. Liberalci naj se zato le potolažijo in naj sami kujejo programe, kakor so jih že, pa jim niso prav nič pomagali.

+ **Shod »Kmečke zveze«** za kočevski okraj se je vršil pretekli teden pri sv. Gregorju v »Društvenem Domu«. Poročal je poslanec g. Bartol o delu S. L. S. v deželnem zboru ter o pomenu združništva zlasti glede živinoreje ter lesnih izdelkov. Zlasti slednje bi bilo za naše kraje izredne važnosti. Sklenilo se je, da se glede zadruge lesenih izdelkov vrši še posebej shod in razgovor. Za njim je govoril tajnik K. Z. g. Škulj. V živahnem govoru je podal zgodovino kmetijskega stanu s posebnim ozirom na burno dobo kmetijskih uporov ter slikal pomen stanovske organizacije. Stavila se je zahteva: Pri odmeri pritrine naj se kmet ne izločuje, marveč vsaj istovetno z obrtnikom in delavcem, saj ima kmet čisto večjo škodo z izgubo dneva nego delavec. Lepo uspeli shod je bil mnogoštevilno obiskan. Izrekla se je zaupnica poslanca S. L. S.

+ **Uradništvo in liberalci.** Liberalni zastopniki drugih narodov so se vsaj navidezno z vsi vnemo potegovali za novo ureditev uradniških plač in za obsežne prostosti v pragmatičnih določbah. Tega ne moremo trditi o slovenskih liberalnih zastopnikih, osobito ne o ljubljanskem. Dični zastopnik slovenskega liberalnega uradništva, dr. Ravnihar, ni smatral niti za vredno, da bi bil ob posvetovanju in sklepanju o službeni pragmatiki na Dunaju, ampak celo zadevo je tako bagateliziral, da je ostal mirno in brezskrbno v Ljubljani. Taki so poslanci, ki se dajo ob vsaki priliki hvaliti kot posebni prijatelji uradništva. Da ne bo nobenega nesporazumljenja in da se osvetli objektivnost dunajskega »Narodovega« poročevalca pred slovensko javnostjo, bodi povedano, da je isti poslanec dr. Ravnihar glasoval dosledno za vladne postavbe o vojnih služnostih, rekrutih in dobavi vojaških konjev. Liberalno časopisje igra veliko komedijo, ker piše proti vladi, a svoje poslance pušča mirno glasovati za vladno.

+ **Čudne vesti.** Dan na dan se razširjajo zadnje čase vesti, da je zdravje cesarja Franca Jožefa slabo. Vsak dan se pa tudi sproti dementirajo, tako tudi danes. Mi smo tudi prepričani, da je zdravje našega cesarja izborna, kar pričajo sploh vsi, ki pridejo z njim skupaj. Kdo ima potem tako veselje, da razširja take nerresnične vesti po svetu? Ali morda katerim ni prav, da je cesar Franc Jožef v preteklih dneh tako odločno za mirno rešitev vseh spornih vprašanj nastopil,

kakor se vé iz najboljših virov? Iskrena želja vseh avstrijskih ljudstev je, da Bog ohrani cesarja še dolgo tako čilega in zdravega v blagor mirnemu razvoju Avstrije!

+ **»Slovenčeva« poročila,** ki »Slovenski Narod« tako zelo vznemirjajo, se smatrajo med svetom za tako uvaževanja vredna, da današnji nemški in laški listi zopet objavljajo naše informacije, in sicer ono, ki smo jo včeraj priobčili s Cetinja glede vprašanja Lovčena.

+ **Ginljiva je skrb,** ki jo posveča avstrijska diplomacija Albancem. Te dni, ko gre za to, kako se bo albansko ozemlje obmejilo, je ves časnikarski aparat, ki ima zveze z našo zunanjo politiko, na delu, da javnost navduši za Albance. »Neue Freie Presse« pravi: »Če bi se pustili le kakšni albanski rodovi pod Srbi, bi to pomenilo, izročiti jih poginul!« Iz tega pa za »Neue Freie Presse« sledi, da je treba — **spraviti veliko Srbov pod Albanijo,** da slednja postane življenja zmožna država! To je logika gotovih državnikov! Albancem ne sme biti pod Srbom, Srb pa lahko pod Albancem. Sicer pa je treba te modrijane vprašati, kako to, da je v Avstriji toliko narodnih manjšin izročeni nadvaldi brutalnih večin, n. pr. Slovencev na Koroškem, Čehi na Dunaju, Slovaki, Rumuni, Srbi na Ogrskem itd., in vendar »Neue Freie Presse« ni še nikoli nastopila za to, da jih reši pretečega pogina. — Spričo tega mora ljubizen do Albancev med zatiranimi narodi v avstro-ogrski monarhiji vzbuditi le skrajni gnev in jih potrditi v prepričanju, da te politike ne vodi nič drugega kakor sovraštvo do Slovanov.

+ **Prokletstvo vojne.** — Vse polno konkurzov, pa še ne nehajo hujskati. Razni listi objavljajo statistiko insolvent na Avstrijskem. Iz te je razvidno, da je postalo insolventnih 460 firm v skupnem znesku za 281 milijonov kron. Pri tem pa niso vštete firme z insolventami do 100 tisoč kron. To pa nekaterim dunajskim listom menda še ni dovolj, zato hujskajo dalje. Posebno dunajska »Neue Zeitung« je izgubila že vso razsodnost. Sedaj se ta list dere na vse grlo, zakaj Srbija še ni dala obljubljenega zadoščenja in da mora vsled tega Avstrija takoj odločno posredovati. Zadoščenje bo Srbija po našem mnenju dala, kadar konzul Prohaska pride na svoje mesto. Zakaj ga pa še ondi ni, to bodo pa najbolje vedeli on in njegovi gospodarji. Kaj bi šele bilo, če bi z našimi diplomati razpolagali dunajski neodgovorni žurnalisti? Že tako je slabo. Dunajčani ne bero srbskih listov, da bi vedeli, kakšen odmev rodijo v Srbiji sovraštva napolnjeni predali dunajskih listov proti Srbiji. Ali nam bo to kaj koristilo? Če bi Avstrija mogla danes še, recimo, anektirati ves Balkan do Soluna, bi bilo pač vseeno, kako pišejo dunajski žurnalisti proti Srbom, zakaj potem bi Avstrija nehala biti nemško-mažarska država in bi čez noč postala slovenska. Dunajčani bi potem hitro pametni postali. Toda ekspanzija Avstrije na Balkan je izključena, saj na slovenske kraje, kajti če lahko v bodoče kaj dobimo, kvečjemu kos Albanije in še to najbrže šele po vojski z Italijo. Zato pa je nespametno se pri Srbih obsovrati. Kdaj bodo nemški žurnalisti to tako jasno resnico spoznali?

+ **O rajnem škofu Flappu** piše katoliški »Pučki Prijatelj«. Rajni je bil finih manir in so ga radi pozivljali v goste, ker se je zelo pečal z glasbo. Bil je blage narave, a brez vsake iniciative in brez samostalnosti; zato so ga laški politični voditelji imeli popolnoma v svojih rokah in so tudi odgovorni za dejanja, ki jih je proti Hrvatom izvršil. Osebnih neprijateljev pokojnik ni imel. Naj počiva v miru!

— **Štrajk v Vevčah.** Pogajanja med delavstvo in tovarno pri okrajnem glavarstvu zadnji četrtek niso uspela. Tovarna vztraja trdovratno na tem, da odpusti nekaj neljubljenih delavcev, pač pa je zmanjšala svojo prvotno zahtevo na 10. Delavstvo, ki se je že na novega leta dan soglasno odločilo za nadaljevanje štrajka, je seveda te pogoje zavrnilo in boj gre torej naprej. Vsak pameten in politično kolikorotoliko šolan človek uvidi, da vevški delavci ne morejo odnehati. Pomislimo le, da so ti ljudje 11. oktobra l. l. soglasno ustavili delo zato, ker je ravnatelj hotel pet delavcev vreči na cesto. Sedaj naj pa po obudovanju vrednem trimesečnem junaškem boju z zlatim telotom meniči tebinč dovolijo, da jih tovarna odpusti 10? Ali ni na prvi hip jasno, da hoče tovarna s tem zavlačevanjem pogajanj iz delavcev norce briti. Pri vevškem štrajku gre le za organizacijo delavcev-trpinov proti brezvestnemu kapitalizmu, kar je pač značilno za našo dobo. Bogati tovarnarji smejo torej osnovati kartele, ubogi vevški delavci pa bi ne smeli imeti organizacije, čeravno je danes združeno že vse delavstvo na svetu.

— **Zimski šport.** Iz Bohinja se nam brzojavlja: Temperatura — 2C snežne razmere izborne. Istotako se poroča iz Kranjskegore, da je zimsko vreme kra-

sno, mnogo snega in ugodno za vse stroke zimskega športa. Znižani vozni listki Bohinjska Bistrica tja in nazaj 4 K 90 vin., Kranjskagora 4 K 40 vin., izdaja »Deželna Zveza« za tujski promet, Miklošičeva cesta 6.

— **Konferenca »Sodalitatis Ssi Cordis«** za žužemberško dekanijo bo v sredo, dne 8. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v Žužemberku.

— **Iz žalostnega poglavja »Glavne posojilnice«.** Kakor se nam poroča, bo cel proces te žalostne zadeve liberalnega gospodarstva trajal, kot se govori, celih 15 let. Govori se, da je sodišče odločilo, da se imajo smatrati tudi tisti za člane, ki so že delež odpovedali, a njih odpovedi ni sprejel odbor v skupni seji. Koliko je na tem resnice, ne moremo kontrolirati. Pač pa se nam zdi potrebno poudarjati, da bi bilo od merodajne strani vendar umestno, da bi se tuintam javno pojasnilo, kako je s to zaloigro. Gre se vendar za tri milijone slovenskega denarja, ki bo šel brez dvoma v zrak. Če to ni velika, oziroma največja katastrofa, kar je kdaj zadelo naše ljudstvo, potem sploh ne vemo, če je kdaj gospodarstvo naš narod vsled tega liberalnega poloma in vsled splošnega nezaupanja toliko trpel kot sedaj. Predvsem pa vprašamo, kaj sta storila ljubljanska poslanca dr. Ravnihar in Ribnikar za svoje nesrečne žrtve-volilce? Na stotine naših družin zdihuje ob sedanji draginji po svojih težko prihranjenih krajcarjih, »Narod« pa molči kakor grob!

— **Pomorske vožnje Avstro-Amerikane v Trstu.** Parnik »Sofia Hohenberg« odpluje dne 9. januarja v Patras, Almeria, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo in Buenos-Aires. — Parnik »Alice« dne 11. januarja v New-York. — Parnik »Kaiser Franz Joseph I.« dne 16. t. m. v Neapel, Barcelona, Almeira, Las Palmas, Rio de Janeiro in Buenos-Aires. — Parnik »Matha Washington« dne 18. t. m. v New-York. — Parnik »Atlanta« dne 30. januarja v Patras, Almeira, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo in Buenos-Aires.

— **Novoletna žrtev alkohola.** Na Dvoru pri Žužemberku so v četrtek zjutraj iz Krke potegnili mrtvega Jožefa Rajer, 68 let starega posestnika iz Lašč. Na novega leta dan si ga je, kakor ponavadi pošteno privoščil, tako da je domov grede ponoči zgrešil most in mesto po njem šel poleg njega — v vodo ter utonil.

— **Kmetijska poučna tečajja** priredi deželni odbor kranjski v dneh 5. in 6. januarja in Dragatušu in Doblčah v Belokranjini.

— **Ubil se je pri zgradbi belokranjske železnice J. R. ob iz Robičev pri Kobaru.** V pijanosti je padel v neki izkop in se pri tem ubil.

— **Novo železnično postajališče Vintgar—Podholm** na progi Jesenice—Trst je imelo od svojega postanka, t. j. od 1. maja do konca l. 1912. prometa 2587 kron za tu oddanih 6098 voznih listkov. To je vse-kakor velik promet za malo postajališče in dokaz, kako zelo je bilo to postajališče potrebno, za katero se je prosilo, odkar se je otvorila ta proga. V tekočem letu upamo dobiti tudi postanek ponočnih vlakov, kakor tudi vozne listke na vse postaje te proge, kar še primanjkuje in česar občinstvo nujno potrebuje.

— **S pošte.** Za poštna praktikanta sta imenovana: Frančišek Dequal in Jožef Šimenc, in sicer prvi za Maribor, zadnji pa za Trst. — V Ljubljani so imenovani: asistenta Svitoslav Guzelj in Matej Zupan za oficijala; oficijal Frančišek Semrov pa za nadoficijala. — Poštno službo je odpovedal Ivan Aničič, poštni praktikant v Trstu. — Stavbni svetnik Friderik Krepac v Trstu je umrl. — Na Goriškem, oziroma na Primorskem sta razpisana poštna urada, in sicer Grljana-Miramar pa Turjak. Za prvoimenovani poštni urad je vložiti prošnjo v teku treh, za zadnjega pa v teku štirih tednov.

— **Dom na Vrščiču** bo ob ugodnem vremenu 5. in 6. prosinca zopet odprt.

— **Pogrebni zavod gosp. Reichla prevzelo mesto Celovec.** Občinski svet celoveški je od g. Reichla prevzel pogrebni zavod in bodo v Celovcu začeli s 1. januarjem pokopavati mrliče mestni uslužbenci. To bi bilo prav dobro, kar si je prebivalstvo že davno želelo, če bi bili celovski mestni očetje zadevo rešili malo bolje, kakor so jo, v prid prebivalstvu, ki je plačevalo ogromne pogrebne stroške zasebnemu podjetniku. Kupno pogodbo z Reichlom so sklenili v tajni seji. Nekateri mestni svetniki pa niso znali molčati, in tako je prišla ta zadeva v svet. »Grazer Volksblatt« poroča, da se je celovška mestna občina zavezala, da izplačuje g. Reichlu 20.000 K vsako leto celih deset let, njegovega sina pa nastavi za ravnatelja mestnega pogrebne zavoda s plačo uradnika v osmem činovnem razredu, pri čemur se mu vračuni 10 službenih let (torej s plačo kakih 6000 K na leto). »Arbeiterwille« pa poroča k temu še, da je občina prevzela od Reichla ves fundus instructus za 200.000 K. Lepo gospodarstvo! Tako je razumljivo, da milijoni, za katere mora jamčiti cela

dežela, pri celovski mestni občini nimajo dolgega obstanda.

— **Samoumor učitelja.** V Matenji vasi pri Prestranku se je včeraj pred začetkom šolskega pouka ustrelili ondotni učitelj 27letni Vinko Brus. Kot vzrok samomora navaja »Zarja« neko menico, ki se je iztekla, a jo pokojnik ni mogel plačati. Po mnenju »Zarje« bi bil mogel menico plačati deželni odbor. Takih uredb pa doslej ni tudi pri socialnodemokratskih upravah, zato očitki »Zarje« razpadejo.

— **Ženski odsek izobraževalnega društva Selo-Moste** vabi na veselico, ki se bo vršila na sv. Treh kraljev dan, 6. januarja, pri g. Oražmu na Selu. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. — Spored: 1. Nagovor; govori gđc. Uršika Kremzarjeva. — 2. Petje. — 3. Igra v petih dejanjih: »Na Marijinem Srcu«. — Vstopnina: Sedeži I. vrste 80 v., II. vrste 60 v.; stojšče 30 v., otroci 20 vin. Blagajna se odpre ob 3. uri popoldne. — Odbor.

— **Občinski lovi v Litiji.** Pri okrajnem glavarstvu v Litiji so se dne 2. januarja licitirali občinski lovi. Dobro je bilo, da so se občinski zastopniki licitacije udeležili, ker so se lovci domeni in je vsak lov samo 1 lovec dražil nasproti občinskemu zastopniku. Da ni bilo zraven občinskih zastopnikov, bi šli lovi naravnost za slepo ceno. Litijski lov je bil dražen za 200 kron, šmartenski za 162 K, polšniški za 130 kron. Zagorski lov je šel za 23 K (dose-daj je bil 160 K), vaški za 50 K (dosedaj 180 K). Dočim so drugi zastopniki občin lov sami dražili, da se niso občine oškodovale, sta liberalna župana pri licitaciji oba molčala! Stara pesem. Pri drugih občinah je več ali manj ostalo pri starih cenah.

— **Samoumor pekovskega pomočnika.** V Celovcu se je radi bolehnosti ustrelil pekovski pomočnik Herman Kocian.

— **Pri igri ponesrečil je deček Garbaja Miha,** posestnikov sin iz St. Pavla. Otrok se je doma igral s slamoreznim strojem, kateri ga je zagrabil za desno roko in mu jo težko poškodoval.

— **Nagla smrt.** Tomaž Sterle, 80 let stari delavec iz St. Marjete in še dva druga delavca so v bližini Šneperke grajščine kopali kamenje iz zemlje. Okoli pol 10. ure predpoludne se zgrudi Sterle zadet od srčne kapi na tla; bil je takoj mrtev.

— **Puška ni igrača.** Pavel Turk, posestnikov sin v Svetju, je s flobert-puško streljal na golobe. Namesto navadnega naboja natresel je povrhu še smodnika in puško dobro nabil. Ko pa sproži strel, vržejo mu plini puške zapah v desno oko, ki je nevarno pohabljeno.

— **Darovi za Elizabetino otroško bolnico.** Društvo za vzdrževanje Elizabetine otroške bolnice v Ljubljani je po c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju kot uspeh dosedanega nabiranja prejelo znesek 77 K 90 vin., in sicer: zbirko županstva v Žmuncu 20 K, dar gosp. župnika Potokarja v Trzliču 10 K, dar gosp. župnika prof. dr. Marinka v Mavčičah 15 K, zbirko županstva v Zabcnici 9 K 40 vin., županstvo v Stari Loki 23 K 50 vin. Vsem plemenitim darovalcem bodi izrečena najiskrejša zahvala!

— **Redek primer zvestega službovanja.** Meta Merješič, doma iz Mavčič, bo praznovala na Sv. Treh kraljev dan petindvajsetletnico, odkar je v službi pri g. prof. A. Funtku v Ljubljani. — Dandanes vsekakor že redki primer zvestega službovanja, izredne poštenosti in zgledne delavnosti!

— **Koledarske posebnosti leta 1913.** Letošnje leto je navadno leto in šteje 365 dni; v julianski periodi je 6626. leto. Vladajoči planet je Venus. Pomlad se prične 21. marca ob 6. uri 18 minut zjutraj, poletje 22. junija ob 2. uri 10 minut zjutraj, jesen 23. septembra ob 4. uri 53 minut popoldne in zima 22. decembra ob 11. uri 35 minut dopoldne. Predpust bo zelo kratek in traja od 7. januarja do 5. februarja — samo štiri tedne. Konec posta pade na 22. marec, tako da bo Velika noč že 23. in 24. marca; zato bodo tudi Binkošti zgodnejše, t. j. 11. maja, sv. Rešnjé Telo pa 22. maja. Prepovedani čas za javne proke traja od 5. februarja do 30. marca. Kvaterni postni dnevi padejo na 12.—13. februarja, 14.—17. maja, 17.—20. septembra in 17. in 20. decembra. Po dva zaporedna praznika bosta 5. in 6. januarja, 23. do 25. marca, 11. in 12. maja, 7. in 8. septembra, 1. in 2. novembra in 25. in 26. decembra. Nedelj in praznikov bo vsega skupaj 66; pobinkoštnih nedelj bo 28. Leta 1913. bodo trije solčni in dva lunina mrka.

OBRTNIŠTVO.

Mizarska dela za poštni urad v Opatiji. Rok za vlaganje ponudb za dobavo pohištva, ki je potrebno za poštni urad v Opatiji, je c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu podaljšalo do 11. januarja 1913 opoldne. Ponudbe se odpro navedeni dan ob 12. uri opoldne v sobi št. 12.

Pospeševanje obrti. V letu 1913 priredi tukajšnji »Zavod za pospeševanje obrti« sledeče poučne tečaje: V Rudolfovem tečaju za knjigovodstvo, v Št. Vidu nad Ljubljano II. tečaj za lesna dokončevalna dela, v Češnjici pri Železnikih I. tečaj za sodarje, v Ljubljani III. tečaj za knjigovodstvo, III. tečaj za krojače in II. za krojačice, II. tečaj za avtogensko varenje, poleg tega še več tečajev po drugih krajih, pri katerih se bo oziralo na prijavljene prošnje in lokalne potrebe.

Vzorne tečaje priredil bo tudi, kakor že do sedaj, c. kr. obrtno-pospeševalni urad na Dunaju v več perijodah za mizarje, krojače, čevljarje, kolarje, ključavničarje, elektro- in vodovodne inštalaterje, krznarje in več drugih. Za pojasnila o udeležitvi tečajev zavoda za pospeševanje obrti, kakor tudi vzornih obratov na Dunaju, naj se obrača na naslov »Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem« v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, ki podaja iste brezplačno.

— II. tečaj za lesna dokončevalna dela v Št. Vidu se bo začel dne 17. februarja in vršil s celodnevним poukom približno osem dni. Sprejeti se more le še nekaj udeležencev in naj se naslove prijave ter ev. vprašanja za pojasnila na naslov »Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem« v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Primorske vesti.

— Oporoka umrlega poreško-puljskega škofa. Dne 27. decembra je odprlo poreško sodišče oporoko umrlega škofa Flappa. Oporoka je datirana 11. februarja 1911. Vsega skupaj je zapustil škof 250.000 kron večinoma v dobre namene. Iz zapuščine se napravi lepo število ustanov po 300 K za mladeniče, ki se posvete duhovskemu poklicu. Polovico ustanov dobe Slovani, polovico Lah. 20.000 K dobe ubožne cerkve za nabavo paramentov, 25.000 K gre za škofijski konvikt v Kopru, 50.000 K za podporo ubogih in bolnih duhovnikov v škofiji. 25.000 K dobe ubožci mesta Poreča in 12.000 se uporabi za nabavo knjig revnim bogoslovcem v centralnem semenišču v Gorici. Razum tega dobe tudi bližnji sorodniki vsak svoj legat. Pred kratkim objavljen testament, ki je nerensičen, smo posneli iz tržaškega lista »Piccolo«. Če je židovski laški list testament izkvaril in s prozornim namenom petkrat večjega napravil, je seveda umljivo, ni pa pošteno!

p Istrska laško-liberalna stranka — poživljena? Listi poročajo, da je odbor, ki je imel proučiti načela in pogoje za reorganizacijo izhizane istrske laško-liberalne stranke, sedaj dokončal svoje delo. 20. t. m. se skliče strankin shod, na katerem se sklene ustanoviti za vso Istro politično organizacijo pod imenom »Unione Nazionale«. Pravila so že sestavljena. Nova stranka bo izdajala svoje lastno glasilo, ki izide že 1. februarja t. l. Novi organizaciji bo glavni namen narodna obramba (?). Stvar reorganizacije sprožil je dr. Bennati, ki je tudi predsednik pripravljavnega odbora.

p Vojaško vezbališče v Gorici, imenovano Velike Roje, hoče vojaška uprava razširiti. V ta namen hočejo porabiti najrodovitnejše polje občin Sovodnje, Miren in Št. Andrež. Kmetje so vsi razburjeni raditega.

p Ponesrečil se je v Selu 16 letni mladenič, ki je na sveti večer streljal z bencinom. Eksplozija je dečku pokvarila oko, ki je najbrže izgubljeno.

p Lloydova ladjedelnica v Trstu opuščena. Na podlagi pogodbe, sklenjene med avstrijsko vlado in upravo avstrijskega parobrodnege društva Lloyd je s 30. decembrom 1912 prenehal obrat v Lloydovem arzenalu, oziroma ladjedelnici »S. Marco« v Trstu. Lloydova uprava je državni upravi te dni formalno izročila dotično zemljišče, kakor tudi vse tiste zgradbe, ki tvorijo glavni del Lloydovega arzenala in ladjedelnice »S. Marco«. Lloydovi upravi je ostalo le nekaj malega zemljišča in naprav za popravo ladij; tu bo zgradila dve veliki delavnici najmodernejšega sestava, v katerih se bodo vršila vsa tehnično-mehanična dela za uredbo in opremo društvenih parobrodov. Tako se po štiridesetletnem obstanku zaključuje delovanje Lloydovega arzenala, iz katerega je v tem času izšlo 93 parobrodov in 42 raznih drugih ladij s skupaj 22.630 registriranimi tonami in 170.094 konjskimi močmi. Državna uprava bo kupljeno zemljišče porabila za skladišča premoega in za ladjedelnico vojnega brodogoja; delovanje prejšnjega arzenala se je pa preneslo na ladjedelnico »S. Roco« v Miljah, ki se bo kot delniško društvo s petmilijonsko temeljno glavnico intenzivno bavila z gradnjo trgovskih parobrodov in drugih ladij.

p Svojemu lastnemu otroku je prerazala vrat v Trstu 32 let stara zalkonska Speranza Belleli, rodom z otoka Krfa. Pravijo, da je mati to storila v somnabulističnem stanju.

p Samoumor vojaka. V vojašnici v Štandrežu se je ustrelil vojak tretjega piñirskega bataljona Hazrilo Stečičin. Bil je Rusin, doma iz Kunina in 22 let star. Par ur potem je umrl.

RUSINSKA UNIVERZA.

Včeraj je prišlo na Dunaj predsedstvo rusinskega kluba: dr. Lewicky, pl. Wassilko in dr. Lahodimsky, in predsedstvo poljskega kluba: dr. Leo, pl. Abrahamowicz, Stapinski in grof Skarbek. Imeli bodo pod predsedstvom naučnega ministra konferenco, v kateri se bo določilo besedilo pisma za ustanovitev rusinske univerze v Galiciji.

NOVI AVSTRIJSKI DREADNOUGHTI.

V današnjem skupnem ministrskem svetu bo mornariški poveljnik zahteval, da se sedanji razred ladij »Monarchovega« tipa (3) nadomesti z dvema dreadnoughtoma, od katerih naj se eden začne takoj graditi.

Ljubljanske novice.

lj Jutri pa v stolnico! Ustanovila se bo te dni za stolno župnijo sv. Nikolaja družba treznosti »Sveta vojska«. V ta namen bosta jutri in na praznik sv. Treh kraljev popoldne posebna govora, pri katerih se bo tudi odgovarjalo na razne ugovore »Zakaj ga je pa Bog ustvaril? pa celo v svojo kri spremenil?« itd. Pričetek ob 3¹/₄. Verniki ljubljanski, moški, kakor ženske, če imate le malce krščanskega poguma, pridite brez strahu blizu! Vojska bo nekrjava. Bomo videli, koliko je pogumnih v Ljubljani . . .

lj Veliko skloptično predavanje — najnovjše slike z Balkana. Prihodnji četrtek ob pol 8. uri zvečer bo v veliki dvorani »Uniona« veliko skloptično predavanje, pri katerem se bodo kazale najnovjše, nalašč za to predavanje izvršene skloptične slike o dogodkih na Balkanu. Videli bomo celo vrsto prizorov iz balkanske vojske, ki niso bile dostopne nobenemu kinematografu. Kdor želi videti res izvirne slike balkanskih dogodkov, naj pride prihodnji četrtek zvečer v »Union«!

lj Krasno božično predstavo priredi Šentjakobsko prosvetno društvo v nedeljo, dne 5. januarja v »Ljudskem Domu«. Naj iz programa omenimo le, da se zapoje 14 raznovrstnih umetnih in narodnih pesmi, za solo, duet, tercet in mešani zbor. Veličastna je podoba Brezmažežne, stoječe na skali sredi morja, h kateri prihajajo razne trume ljudstva: device, otroci, starši, delavci, trpini itd. V igri »Sirotič Marijica in Tonček« ali »Skrivnostni sveti večer« nastopi tudi 18 gozdnih vil-kraljic, katerih rajanje je bajnokrasno — nova točka na naših društvenih odrih. Igra se prvokrat vprizori na slovenskem odru. Igra in prizor sta zelo podučni in zlasti mladini zelo primerni. Začetek prav točno ob pol 5. uri pop. in konec zanesljivo že pred 7. uro zvečer.

lj V Rokodelskem domu bo v nedeljo, dne 5. januarja, točno ob 6. uri zvečer, božičnica katoliškega mladeniškega društva. Na sporedu je petje, tamburanje, kupleti in dve igri. Igra: »Ob gozdnem znamenju« je lepa božična igra, druga: »Obleka naredi človeka« je potekla izpod spretnege peresa župnika J. Štruklja in bo nedvomno vzbudila veliko zanimanje. Kdor hoče dejansko pokazati dobrotnost in ljubezen do naše mladine, ki je upanje prihodnosti, naj se zanesljivo potruži v nedeljo ob 6. uri zvečer v Rokodelski dom.

lj Podružnica »Slav. dijaške zveze« za Ljubljano in okolico vljudno vabi k predstavi, ki se vrši v ponedeljek, dne 6. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem Domu. Vprizori se prvič dr. Detelova tridejanska veseloigra »Dobrodušni ljudje«. Snov izredno zabavne igre je posneta po resničnem dogodku, ki se je pripetil za časa francoske okupacije l. 1813. v Novem mestu. Vstopnice se dobivajo na večer predstave od pol 7. ure dalje pri blagajni.

lj Med najprijetnejše prireditve letošnjega predpusta bo gotovo šteti veselica društva nižjih mestnih uslužbencev, ki se vrši jutri v nedeljo, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer v Mestnem Domu. Pomnoženi veselični odbor poskrbel je v vsakem oziru, da ne bode nikdo nepotolažen odšel z veselice. Vsakdo se bo deleh lahko neprisiljeno zabaval, saj prireditve se vrši v geslu: »Svoji med svojimi« in ne bode ne duha ne sluha o kaki napetosti. Preskrbljena je izborna godba, slusal bo deš umetniško izvajane, najnovjše slovanške osobito jugoslovanske skladbe, pevski zbor te bode kratkočasil med odmori in znani g. Štepic skrbel bo za tvoj telesni blagor. Vsled priprav, ki so stale mnogo truda, se je mogoče pri pošiljanju vabil koga pomotoma prezrlo, zato je povabljen vsakdo, ki se hoče prijetno zabavati.

lj Ljubljanski občinski svet ima redno sejo v torek, dne 7. januarja 1913 ob 8. uri zvečer v mestni dvorani. Dnevni red: a) Javne seje: Naznanila predsedstva, Odborenje zapisnika zadnje seje. Personalnega in pravnega odseka poročili: o dopisu mestnega magistrata glede ustanovnega pisma za ustanovo za obubožane obrtnike; o odloku deželne odbora glede prodajalnih prostorov prodajalcev zelja Kačarja in Marenke. Finančnega odseka poročilo o dopisu c. kr. priv. južne železnice glede soudeležbe mestne občine pri letošnji razstavi »Adria« na Dunaju. Stavbnega odseka poročila: o ponudbah za dimnikarska dela v mestnih poslopih za leta 1913, 1914 in 1915; o dopisu mestnega magistrata glede končne kolavdicije razširjevalnih stavb pri mestni infanterijski vojašnici; o dopisu muzeja »Rudolfina« glede prepustitve arheoloških izkopnin na mestnem ozemlju; o ponudbi stavbenika F. Sogla glede ureditve ceste v Rožno dolino; o poročilu mestnega stavbnega urada glede razširjenja Streliske ulice ob Ljudskem Domu; o samostalnem predlogu obč. svetnika Staudacherja glede delnega tlakovanja obč. svetnika T. Novaka glede ureditve poti na Rakovo jelšo. Šolskega odseka poročilo glede določitve kuratorija za novo ustanovljeno dnevno zavetišče za dečke v šoli Na prulah. Obrtnega odseka poročilo o razpisu c. kr. deželne vlade glede določitve delavnega časa ter zapiranja prodajalnic v ozemlju mesta Ljubljane. Odseka za službene pragmatike poročilo o načrtu nove službene pragmatike za magistratne uradnike. — b) Tajne seje: Personalnega in pravnega odseka poročili: o prošnjah za razpisano službo mestnega arhivarja; o prošnji nekega začasnega mestnega uslužbenca za adjutum. Direktorija mestne zastavljavnice poročilo o prošnjah za razpisano službo cenilca dragocenosti in efekto pri mestni zastavljavnici. Direktorija mestnega užitninskega zakupa poročila: o proračunu mestnega užitninskega zakupa za leto 1913; o samostalnem predlogu obč. svetnika dr. Zajca glede starostnega zavarovanja uslužbencev mestnega užitninskega zakupa; o prošnji nekega uslužbenca za starostno preskrbo. Obrtnega odseka poročila o raznih prošnjah za obrtne koncesije.

lj Bolgarski kurz. V sredo, 8. januarja se zopet prične bolgarski kurz ob navadnem času. Ne pozabite zvezkov in slovnice!

lj Za igro »Zapravljevec«, katero uprizori Šentpetersko prosvetno društvo v Ljudskem domu dne 12. januarja 1913, se vstopnice prodajajo v »Katoliški Bukvarni« in pri trgovcu Iv. Podboj pred sv. Petra cerkvi.

lj Odklonjeno predavanje. Društvo zdravnikov je naprosilo c. kr. vladnega svetnika primarja dr. Šlajmerja, da bi priredil predavanje o pridobljenih vtiskih v srbskih vojnih bolnicah. Dr. Šlajmer, četudi ni član društva zdravnikov, je iz nam nerazumljivih razlogov odklonil predavanje v krogu svojih ožjih kolegov, a — objubil predavati vojaškim zdravnikom v garnizijski bolnici. Brez komentara.

lj Smrdljivi jarki ob tovarni za lep se vsled odločnega posredovanja občine Moste in njenega vrlega župana g. Oražma v kratkem odpravijo. Sedaj je tovarna od oblasti dobila določna navodila, da mora v 14 dneh preskrbeti, da ugodni predpisanim zdravniškim zahtevam in pogodbam.

lj Dobroznani res'avrater Friedl je prevzel znano gostilno »Pri lipi« v Ludovski ulici. Več v inseratu.

lj Umrli so v Ljubljani: Angela Strupi, tobačna delavka, 20 let. — Janez Remškar, kajzar, 44 let. — Frančiška Kastelic, kajzarjeva žena, 32 let.

lj Tujski promet v Ljubljani. Meseca decembra je prišlo v Ljubljano 5616 tujcev, torej 561 manj kot prejšnji mesec in 1047 več kakor v istem mesecu lani. Nastanilo pa se je v hotelih: Union 1456, Slon 1217, Lloyd 386, Cesar avstrijski 264, Malič 205, Ilirija 198, Južni kolodvor 156, Štrukelj 140, Tratnik 98 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 1496 tujcev.

lj Avstrijsko društvo državnih slug, podružnica Ljubljana, nam javlja, da je radi velike dražinje opustilo namero prirediti običajno predpustno veselico v letošnjem predpustu. — Društvo vabi na mesečni sestanek državnih slug, ki se vrši na Sv. Treh kraljev dan ob 3. popoldne pri gosp. Zupančiču na Sv. Jakoba trgu.

lj Nova telefonska zveza. Z 28. decembrom 1912 uvedel se je telefonski promet med Ljubljano in Kismartonom. Govorilna pristojbina za navaden triminuten pogovor znaša 4 krone.

lj Prijetna veselica bo jutri ob 4. uri popoldne v gostilni g. Antona in Jerice Patrich na Dolenjski cesti.

lj Koncert vojaške godbe bo jutri ob pol 12. uri v Zvezdi.

IZSTOPI OGRSKIH POSLANCEV IZ VLADNE VEČINE.

Včeraj sta izstopila zopet dva poslanca iz vladne stranke; Josip Markus in Anton Vis. Zadnji je bil zastopnik Reke in

utemeljujej poleg nezadovoljnosti z volilno reformo svoj izstop s tem, da se je vlada pri načrtih dalmatinske železnice premalo ozirala na Reko.

Telefonska in brzojavna poročila.

ODLOČITEV GLEDE MIRU PADE DANES. KAKO SE JE VRŠILA VČERAJSNJA SEJA. DANES JE ODLOČILA SEJA. TURKI NEODJENJIVI.

London, 4. januarja. »Reuter« poroča, da so delegati balkanskih držav v včerajšnji seji stavili turškemu delegatu ultimatum. (To smo že včeraj sporočili v »Slovencu«.— Opomba uredn.)

Včerajšnja seja je bila napovedana ob 4. popoldne, pa se je zakasnila za dve uri, ker do štirih turški delegati carigraskih instrukcij baje niso mogli še dešifrirati.

Medtem so se balkanski delegati posvetovali glede svojih sklepov za vsako eventualnost.

Novi turški predlogi.

Seja se je začela ob 6. in je trajala do 7. in tri četrt. Turški delegati so predložili sledeče pogoje:

1. Meja med Turčijo in Bulgarijo teče od Črnega morja tako kakor sedanja do Adah, ki leži ob izlivu reke Sujidinhaj v Ardo, potem sledi Ardi nekako do točke severno od Gümüldžine in zavije nato do Gümüldžine ter teče na skrajnem zapadu do neke točke ob jezeru Bura, oziroma zalivu Lagos (med zalivoma Kavala in Eenos). Na ta način ostaneta tako Odrin kakor Lozengrad turška.

2. Kar se tiče Krete, bi Turčija svoje pravice odstopila velevlastem-protektoriam, ki naj bi določile obliko vladavine na tem otoku, to pa pod pogojem, da

3. Turčija ne odstopi nobenega egejskega otoka.

Te zahteve so se izročile pismeno.

Balkanski delegati so se nato sami posvetovali in podali pismeno sledeči

odgovor:

Balkanski delegati obžalujejo, da Turčija ne vpoštevata rezultatov vojske in tako balkanske delegate primora, da prekinajo pogajanja. Da pa dokažejo svojo miroljubnost, stavijo delegati Turčiji rok do ponedeljka ob 4. popoldne, da odgovori jasno glede 1. Odrina, 2. Krete, 3. egejskih otokov.

Turški odgovor.

Turški delegati so odgovorili: »Zakaj ne že jutri?«

»Dobro!« — so odgovorili nato balkanski delegati.

Nato se je z ledeno hladnostjo konferenca odgodila do danes ob 4. popoldne.

Vtis.

V Londonu se sodi o pogajanjih spričo zadnjih dogodkov jako pesimistično. V političnih krogih se zopet pojavlja domneva, da stoji za Turčijo kaka velesila. V Belgradu pa je javno mnenje zelo vznejevoljeno, pravtako v Sofiji. Na vsak način bo danes položaj pojasnjen. Domneva se, da Turčija Odrina ne bo predala, tudi če bi kapituliral, in bo apelirala na velevlasti.

TURČIJA SE NI IZPREGOVORILA ZADNJE BESEDE.

London, 4. januarja. »Daily Telegraph« poroča iz Carigrada, da so turški delegati Porti sporočili, da so bulgarski delegati izjavili, da bi bili zadovoljni z mejno črto Karagač—Xanti—Vasiliko. Bulgarski delegati pa niso niti najmanj namignili, da bi bili voljni se odreči Odrinu. Isti list poroča, da je jasno, da Rešid-paša včeraj še ni izpregovoril zadnje besede, ampak da je imel instrukcije, da še delj odneha, da pa hoče Turčija do zadnjega varovati videz, da se upira. — Sultan si je dal o teku lon-

Da se odstrani kronično zaprtje, e priporočati daljšo vporabo pripravnega sredstva. Po mnogostranskih znanstvenih poizkusih je k temu najbolj sposobna v prvi vrsti Franc Jožef-ova grenčica, ki izvira v staroznanih Franc Jožef-ovih zdravilnih vrelcih v Budimu. (Budimpešti). Tudi nadaljna vporaba te izvrstne rudninske vode ne povzroča niti najmanjše poškodbe prebavnih organov, nasprotno učinkuje, da je odvajanje vedno točno in ugodno. — Naravna Franc Jožef-ova grenčica, ki je že dolgo vrsto let v neprestani vporabi tudi na japonskih vseučiliških bolnicah, se mora označevati kot idealno odvajalno sredstvo in popolnoma zasluži dober sloves, ki ga uživa po celem svetu. — Vsaka lekarna, drožerija in prodajalna rudninskih voda ima v zalogi pristno Franc Jožef-ovo grenčico, tako da je vsakemu lahko mogoče, nabaviti si za nizko ceno to prvovrstno sredstvo.

donskih konferenc včeraj poročati, in sicer od strani velikega vezirja in ministra za zunanje zadeve.

POLOŽAJ TURŠKE VLADE JE JAKO NEUGODEN.

Carigrad, 4. januarja. Iz dobrega vira se zagotavlja, da bo Turčija Odrin konečno le predala. Boji se le armade, ki ni toliko pogumna nasproti Bulgarom kakor nasproti Carigradu. Veliki vezir prenočuje že tedne v veziratu, ker se v svoji palači izven Carigrada ne čuti varnega. Iz Londona se pa poroča, da so turški delegati v ostrih telegramih jako pritoževali proti vladi, ki pošilja nezadostne instrukcije in so odklonili vsako odgovornost za posledice.

CAR FERDINAND ODPOTVAL V ČATALDZO.

Sofija, 4. januarja. Glasom poročil tukajšnjih listov je car Ferdinand odpotval na fronto v Čataldži, kar se smatra za znak, da se vojska zopet začne.

ALBANSKE ZAHEVE BALKANSKIH DELEGATOV.

Pariz, 4. januarja. »Echo de Paris« poroča, da so delegati balkanskih držav izročili včeraj konferenci poslanikov spomenico, v kateri so določene meje Albanije, kakor si jih oni želijo.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 4. januarja. Seja poslaničkov velevlasti se vrši danes.

»Temps« poroča, da Rusija glede albanskih meja posreduje med Avstrijo in balkanskimi državami.

Avstrija je glasom »Tempsa« ponudila Rusiji prost izhod iz Dardanel, ako bi Rusija ne podpirala srbskih aspiracij na Albanijo, Rusija pa da je to odklonila, ker noče glede slovanskih zahtev mešetariti.

FRANCOZI APELIRAJO NA ITALIJO GLEDE ALBANIJE.

Pariz, 4. januarja. »Radical« piše, da Francija misli, da je Italija zadosti dosegla, ako Srbi ne dobe Drača, Grki pa ne Valone. Vse, kar pa Avstrija baje še preko tega zdaj zahteva, more le škodovati tako laškimi, kakor srbskim interesom. Italija naj se zdaj pokaže kot prijateljica poštenega miru.

ALBANSKI APELIRAJO NA ITALIJO.

Trst, 4. januarja. Tržaški Albanci so poslali laškemu ministru di San Giuliano brzojavko, v kateri obžalujejo, da laško časopisje zagovarja misel, naj se Skader odstopi Črnigori in apelirajo nanj, naj ničesar ne stori, kar bi moglo zmanjšati albanske simpatije do Italije. Pravijo, da bi Italija imela do Skadra več pravic kakor Črnagora.

RUSIJA OSTANE PRIPRAVLJENA.

London, 4. januarja. »Times« poroča iz peterburškega diplomatskega vira, da bo Rusija tako dolgo vzdržala svojo mobilizacijo, dokler se ne bo mir sklenil.

IZJAVA MILJKOVA GLEDE ALBANIJE IN RUSIJE.

Dunaj, 4. januarja. Vodja kadetov, Miljkov, ki tukaj biva, je izjavil, da stoji duma na stališču, da se ne sme balkanskih Slovanov oropati sadu njihovih zmag. Rusija je glede jadranskega pristanišča in avtonomije Albanije nasproti Avstriji odnehala, ker uvideva, da gre tu za življenski interes Avstrije, da pa več ne more koncedirati in zlasti pod nobenim pogojem ne more dovoliti, da bi se Srbijo še več prikrajšalo. Rusija sicer ne zasleduje panslavističnih teženj in je zelo miroljubna, ne sme pa postaviti na kocko simpatij Slovanov. Rusija je že zadosti odjenjala.

ALBANSKI PRETENDENTI.

Rim, 4. januarja. Ahmed Fuad je odpotoval v Pariz, da tam nadaljuje svojo propagando za neodvisnost velike Albanije. — Oče markija Skanderbega, potomca slavnega albanskega osvoboditelja, je izjavil, da ne kandidira ter prepušča svobodni volji Albanec, koga hočejo za svojega vladarja.

DEMENTI.

Belgrad, 4. januarja. (Oficijelno.) Vest o sestanku med Pašićem in Geševom je popolnoma izmišljena.

»REICHSPOST« SLIKA POLOŽAJ AVSTRIJE JAKO NEUGODNO.

Dunaj, 4. januarja. »Reichspost« objavlja od jako odlične strani članek, v katerem izvaja, da bo novo trgovinsko pristanišče za Srbijo ob Adriji Avstriji zelo škodovalo. Donavsko-jadranska železnica bo neizmerno koristila balkanskim državam in Italiji. Ako Avstrija ne dobi drugih kompenzacij, ne bo mogla zaznamovati v sedanji krizi nobenih uspehov.

KLANJE V ARMENIJI.

Carigrad, 4. januarja. Kurdi so začeli z masakri proti Armencem. Posamezni guvernerji so prosili čet, da Ar-

mence štiti. V Mašaru in Zeitunu pridigajo Kurdi uničenje Armencev. Adanski vali je poslal v ogrožene kraje pehoto in topništvo. Metropolit v Ismithi je patriarhu javil, da Turki in Čerkesi plenijo armenske vasi.

IZJAVA RUMUNSKEGA MINISTRA.

London, 4. januarja. Rumunski minister Jonescu je izjavil: Vedenje Rumunije je bilo dozdaj nevtralnno. Rumunija je s tem omogočila, da so si balkanske države osvojile veliko teritorija. S tem je doprinesla veliko žrtev, ker pade tako 400.000 Rumuncev v Makedoniji pod oblast balkanskih zaveznikov. Absurdno pa je trditi, da Rumunija mobilizira, ker noče mobilizirati, da grozi ali napravi kak »bluff«. Rumunija namreč upa, da bo Bulgarija privolila v rektifikacijo meje, ki je strategično in politično največje važnosti, zakaj sicer bi se vnel splošen evropski konflikt, katerega pa nikačor ne želimo. Rumunija je le odredila potrebne varnostne odredbe.

London, 4. januarja. Kakor se čuje, se je vršil med dr. Danevom in Jonescujem važen pogovor. Bulgarija je pripravljena privoliti v malo rektifikacijo meje od Silistrije do Črnega morja.

KRALJ KAROL.

Peterburg, 4. januarja. Tu se govori, da obišče spomladi kralj Karol rumunski ruskega cara, da se mu zahvali za podelitev maršalske časti.

BORZA.

Dunaj, 4. januarja. Borza je danes bolj slabo poslovala.

× × ×

CESARJEVO ZDRAVJE.

Dunaj, 4. januarja. Nasproti najverjetnejšim vestem o cesarjevem zdravju se od kompetentne strani izjavlja, da je cesarjevo zdravje uprav izbornno.

SKUPNI MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 4. januarja. Danes popoldne zborujoči ministrski svet pod predsedstvom grofa Berchtolda bo na podlagi približnega proračunanja lanskih stroškov za sedanjo krizo ugotovil izredne kredite za armado in mornarico.

DR. WEISKIRCHNER.

Dunaj, 4. januarja. Danes se je vršilo zapriseženje novega dunajskega župana dr. Weiskirchnerja.

OGRSKE ZADEVE.

Dunaj, 4. januarja. Danes je cesar sprejel v avdienci ministrskega predsednika Lukasa, kateri mu je referiral o nasledniku odstopivšega justičnega ministra. Kot naslednik se imenuje dr. Egen Balogh.

ITALIJA ODPOŠLJE NOVO EKSPEDICIJO V CIRENAJKO.

Rim, 4. januarja. »Tribuna« poroča, da odpošlje Italija v Cirenajko zopet 10.000 mož, da deželo popolnoma pacificira.

ŽELEZNICA DUBROVNIK—GRUŽ.

Dunaj, 4. januarja. Dubrovniška občina je podelila markiju Bona koncesijo za lokalno električno železnico Dubrovnik—Gruž.

POŽAR.

Buenos Aires, 4. januarja. Tu je v nekem predmestju v skladiščih izbruhnil požar, ki je napravil za 1 milijon pezet škode.

STRAŠNI VIHARJI V AMERIKI.

New-York, 4. januarja. Na atlantski obali divjajo strašni viharji. V Filadelfiji je orkan neko tovarno kar odnesel. Mnogo hiš se je podrlo. Vihar je pometal blago s skladišč v morje.

PORTUGALSKA VLADA ODPOTILA.

Lizbona, 4. januarja. Portugalska vlada je v celoti demisionirala.

Štajerske novice.

Š Imenovanje. Č. g. Fr. S. Šegula, župnik in urednik pri Sv. Roku ob Sotli ter č. g. Jos. Sattler, vpok. župnik v Celju sta imenovana duhovnim svetnikom. Čestitamo!

Š Poslanec Pišek ponesrečil. Dne 31. decembra 1912 je poslanec Pišek, ko je šel čez neko brv, spodrsnil in padel tako nesrečno, da si je nalomil eno rebro. Upamo, da se vrlo delavnemu gosp. poslancu kmalu vrne zdravje.

Okradena kasarna. Infanterijska kasarna v Steinmangerju je bila včeraj ponoči okradena. Tatovi so odnesli 25.000 K. Nato so šli še v artiljerijsko kasarno, kjer so pa dobili samo 1800 kron.

27.700 metrov visoko. Zvezdoznanec na turinski zvezdarni je spustil v zrak registralni balon, ki je dosegel visočino 27.700 metrov.

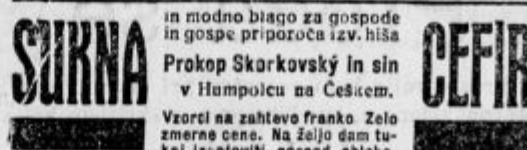
Po nedolžnem obešen. V Marmaroszigeth je obsodilo sodišče nekega Abrahama Husa pred leti v smrt in ga tudi obe-

silo, češ, da je oropal nekega trgovca. Sedaj je pa neki orožnik na smrtni postelji odkril, da je bil morilec neki Mihalski, ki je denar Husu v hišo podtaknil.

(Nova delniška družba.) Kakor se nam naznanja, so dosedaj pri Kathreinerjevem podjetju udeležene tvrdke izpremenile to podjetje v delniško družbo pod firmo Kathreinerjeve tvornice za sladno kavo d. d. Delniška glavnična znaša štiri milijone kron. Kathreinerjeva Kneippova sladna kava se doslej razpečava že nad 22 let ter je postala znamenito industrijsko blago, kar se spričo nove ustanovitve pač najbolje razvidi. Kakor nadalje čujemo, se gradi nova velika tvornica, ki se bo v kratkem izročila obratu.

Zobna krema

Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerna cena. Na željo dam tukaj izgotoviti gospod. obleke.

✠

Baronica Jelka pl. Wolkensperg-Struppi naznanja v svojem imenu in v imenu svaka Avgusta barona pl. Wolkensperg in nečaka Avgusta Berthold kakor tudi v imenu vseh ostalih sorodnikov prežalostno vest, da je umrl njen ljubljani soprog, gospod

Artur baron pl. Wolkensperg
posestnik fidejkomisa, gospod na Puštalu in Ziegelhofu

ki je v četrtek dne 2. januarja 1913 ob 11. uri ponoči po dolgem, mukopolnem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se bo vršil dne 5. januarja ob 3. uri popoldne od graščinske kapele na Puštalu in se polože zemski ostanki nepozabnega na župnem pokopališču v Stari Loki v rodbinsko grobnico.

Sv. maše zažadnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Jakoba v Škofji Loki in v cerkvi Marijinega oznanenja v Ljubljani.

Ljubljana, 4. jan. 1913.

I. Kranjčič, pogrebni zavod Fran. Doberlet.

ŠIVILJA

katera je v prirojavanju in šivanju že nekoliko, izurjena in se s šivanjem že dalj časa peča, želi v svrhu večje izpopolnitve v krajnjem risanju v kaki večji delavnici za ženske obleke v Ljubljani nastopiti pod ugodnimi pogoji pouk. Naslov nove uprava »Slovenca« pod št. 66.

Priporočamo hitre

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ulica 8. Izborno blago! Točna postrežba. Zahtevajte drože v prid »Slovenske Straže«.

Zahvala.

36

K bridki nesreči, ki nas je zadela povodom izgube našega edinega, iskreno ljubljene sina, gospoda

Mateja Štucina

došlo nam je toliko iskrenega sočutja, da nam ni mogoče zahvaliti se vsakemu posebej.

Storimo to tem potom, ter naj prejmejo prisrčno zahvalo predvsem zdravstveni svetnik g. dr. Štajmer, primarij dr. Jenko ter dr. Abramovič za njih požrtvovalnost ob času bolezni, dalje gg. pevci rokodelskega društva, vsi darovatelji krasnih vencev ter vsi sorodniki prijatelji in znanci ki so prihiti od blizu in daleč, da spremijo pokojnika k večnemu počitku.

Posebno zahvalo pa smo dolžni preč. g. župniku Nik. Stazinskemu, gospod. učitelju ter šolski mladini s Črnuč kakor tudi slavni tvrdki F. M. Schmidt.

Vsem in vsakemu posebej: Bog povrni!

Zalujoča rodbina Štucinova.

Zahvala.

Za vsa iskrena sočutja, v boleznih in ob smrti naše ljubljene soproge, mamice, hčere, sestre in svakinje, gospe

Marije Korbar roj. Pilko

kakor tudi za mnogobrojno častno spremstvo naše drage rajnice na njeni zadnji poti, se najiskreneeje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Posebno se še zahvaljujemo preč. Šentpeterski duhovščini in načelstvu »Gospodarske zveze«; g. predsedniku prof. Dernaštiju in načel. ravnatelju prečast. g. Janku Jovanu. — Vsem in vsakemu posebej: Bog plačaj!

Ljubljana, 3. januarja 1913.

59   Zalujoči ostali.

Zahvala.

58

O priliki nenadne, prebriske izgube našega predobrega, nezabnega soproga oziroma očeta gospoda

Ivana Premru

nam je došlo od blizu in daleč izredno mnogo dokazov odkritosrčnega sočutja, vlivajočega nam v srce tolažbo v težki uri. Za vso to ljubeznivost in dobroto se tem potom najsrčneje zahvaljujemo.

Prav posebno pa izrekamo najiskrenejšo zahvalo vč. g. Frančišku Severju, župniku šentviškemu, za vso duhovno tolažbo v boleznih in smrti rankega soproga oziroma očeta, vipavskemu okrožnemu zdravniku dr. Pavlu Kancu za vso skrb in požrtvovalnost, s katero je obiskoval in zdrvil rankega, g. Antonu Uršiču, županu šentviškemu, za vzorno oskrbo reda pri pogrebu, dalje velecenjeni rodbini Kavčičevi v St. Vidu za vso pomoč in naklonjenost v boleznih in smrti rankega, slavnemu šentviškemu občinskemu odboru, slavnima zastopoma kmetijske podružnice in krajnega šolskega sveta v St. Vidu, posebej še g. Jankotu Rudolfu, nadučitelju v St. Vidu in ostalemu velecenjenemu učiteljsstvu za udeležbo pri pogrebu s šolsko mladino vred, vrlemu šentviškemu pevskemu zboru za ganljive žalostinke in darovateljem krasnih vencev.

Najiskrenejše se zahvaljujemo tudi vsem bližnjim in daljnim sorodnikom, vsem prijateljem in znancem in vsem dragim nam domačinom za njihovo sočustvovanje. Vsem in vsakemu naj Bog tisočero povrni!

Ranjkega prodobrega soproga oziroma očeta pa še enkrat najtopleje priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

št. Vid pri Vipavi, dne 2. januarja 1913.

Globoko zalujoča rodbina Premru.

500 K Vam plačam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože tekom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin **Ria-mazilo**. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 2519

Kemény (Kaschau) I. Poštni predal 12/160, Ogrsko.

Kanarčki
pristni harcarji (Edelroller), domače reje, izvrstni pevci se priporočajo po nizkih cenah, 8, 10, 12 in 20 K. Franc Omahna, Ljubljana, Mestni trg 10. 3751

Hiša v Rovcu
z zemljiščem ali brez tega se proda pod ugodnimi pogoji. Več pove Gašpar Lavtžar Kranjska gora, 3982

Blagajna
(National-Registrier-Kasse) 35 samo en mesec rabljena, proda po nizki ceni **A. Pečjak, Toplice, Dolenjsko.**

Dobro izurjena 37
šivilja
za perilo in obleke se priporoča k strankam na dom. — Naslov pove upravništvo pod št. 37.

Solicitator 60
ki je obenem knjigovodja, se sprejme **takoj.** Pogoji po dogovoru.
Dr. J. Brejc, odvetnik v Celovcu.

Iščejo se 62
potniki
za kranjsko deželo za najnovejšo patentirano iznajdbo; izboren zaslužek. Znanje ni potrebno, zahteva se samo poštenost in lepo vedenje nasproti občinstvu. Kavcije potrebno 30 kron. Vsa nadaljna pojasnila se dobe pri generalnem zastopstvu
F. Kovač, Solkan, Gorica.

C. kr. oblastveno potrjeno učilišče krojnega risanja. Dobi se tudi kroj po životni meri. Istotako se izdelujejo obleke točno in po primerno nizki ceni.
Franja Jesih, Staristrž 28. 4172

Išče se izvrsten sposoben delavec za tvornico voščenenih sveč v obmorskem mestu v Dalmaciji. Delavec mora biti izurjen v vseh strokah svojega posla v tvornici voščenenih sveč na paro. Plača dobra. Delavec mora biti katolik in Slovenec. Nastop takoj. Pojasnila daje uredništvo pod: 52. 52

C. kr. priv.
občna zavarovalnica
Assicurazioni Generali v Trstu
ustanovljena leta 1831.
Jamstveni zakladi znašajo nad 416 milijonov kron.
Poslovni izkaz
zavarovalnega oddelka na življenje. 40

	meseca decembra 1912	od januarja 1912
Vložilo se je ponudb	2045	24398
za zavarovano svoto	K 20,298.354-52	K 204,909.229-3/3
Izgotovljenih polic je bilo	1904	21380
za zavarovano svoto	" 19,199.030-57	" 182,391.282-40
Naznanjene škode znašajo	" 888.554-47	" 10,691.525-08

Preklic!
Naznanjam slavnemu občinstvu, da nisem več plačnik za dolgove svoje žene Marije Černe.
Ivan Černe,
posestnik, Zg. Šiška št. 25. 64

Kovaškega vajenca
enega ali dva, išče
Janez Pucelj,
kovaški mojster.
Ribnica številka 113. Dol. 61 1

Ustanovljena leta 1800.
največja svečarska tvrdka
FR. ŠUPEVC
Ljubljana, Prešernova ul. 7.
Odlikovana na mnogih razstavah, kakor tudi v Rimu 1911 z veliko zlato kolajno in z grand-priksom
priporoča velečastiti duhovščini kakor tudi sl. občinstvu zajamčeno pristne
čebelno-voščene sveče
:: za cerkev, pogrebe in procesije ::
voščene zvitke, izborni med pitaneč
ki se dobiva v steklenicah, škatljah
:: in škafih poljubne velikosti. ::
Za obilna naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postrežbo. 40

Gospodinja
izvežbana v vseh strokah gospodinjstva, fin nastop, govori slovensko, nemško, italijansko, angleško, se priporoča tudi na deželo. Ponudbe pod „Gospodinja“ na upravo lista. 39

Proda se
iz proste volje lepo posestvo pri deželni cesti. Močno zidana enonadstropna, s škrljajem krita
hiša
v kateri je že stara gostilna, prodajalna, trafika, dobro urejeni vodovod v kuhinji, in hlev. Njive in travniki v prav dobrem stanju in parcela gozda. Resni kupci naj se zglasijo pri lastniku Karol Luznar, gostilničar, Dolenjavas 37 nad Škofjokloko. 41

Dve prodajalki
iščeta službe za mešano trgovino.
Več pove uprava lista pod št. 48. 48

Samozastopstvo
za prodajo uvedenega brezkonkurenčnega izdelka išče velika akcijska družba agilnega zastopnika proti visoki proviziji. Dobro vpeljani gosposdije so zaslužili do sedaj, kot dokazano, 800 do 1000 K na mesec. Vpoštevalo se bo le gospode, ki so v tem oziru že splošno delovali. Strokovno znanje ni potrebno. Ponudbe v nemščini odpošilja pod šifro „R. 6260“ Haasensteln & Vogler, a. dr. Dunaj I. Neuer Markt 3. 47

Kmečka hranilnica in posojilnica v Radovljici
ki ima svojo pisarno v hotelu Bastl, I. nadstropje in svoje uradne ure vsak dan od 9. ure do 12. ure dopold. in od 2. do 4. ure popoldne, naznanja, da
od 1. januarja dalje obrestuje vse hranilne vloge po
4 3/4 %
tako da vsak vlagatelj prejme letno čistih obrestij od vsakih 100 kron 4 krone 75 v.
Načelstvo.

„Slov. Straža“ Vam pravi: Ne pahnite od sebe sreče, ki se Vam ponuja!

Kupite srbsko državno srečko iz l. 1888 v izborni skupini 3 srečk na 46 mesečnih obrokov po K 3-25, še boljše pa v skupini 4 srečk na 46 mesečnih obrokov po K 5-50 z 11 žrebanji vsako leto! Srbska srečka sama zamore se dobiti na mesečne obroke po samo eno krono!

Glavni dobitki 100.000, 75.000 in 20.000 frankov vsako leto!
Ne prezrite, da se dne 1. februarja 1913 vrši žrebanje turških srečk z glavnimi dobitki po 3-krat 400.000 in 3-krat 200.000 frankov vsako leto! Turške srečke se prej kot slej najboljše in povsem varne srečke. Mesečni obrok K 4-75. **Veliki skupina** s turško, srbsko in še dvema drugima srečkama na mesečne obroke po K 6-25. 46

Vse ponudene srečke morajo biti izžrebane!
Naročnina za vsak mesec izhajajoče slovensko poročilo o žrebanjih vseh važnejših srečk stane letno 2 kroni. — Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani
Dunajska cesta številka 32
obrestuje hranilne vloge, pričenshi z dnem 1. januarjem 1913, po
4 1/2 %
brez odbitka rentnega davka, tako, da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 h.
Ravnateljstvo.

Restavracija „Pri Lipi“ Židovska ulica Restavracija „Pri Lipi“ Židovska ulica
Otvoritveno naznanilo! Usojava se naznaniti njenemu občinstvu, da odpreva v sredo dne 8. t. m. dobroznano restavracijo „Pri Lipi“ Židovska ulica
Točilo se bo Reininghausovo marčno pivo, najboljša naravna vina. Vsak dan velika izbira zajtrkovalnih specialitet. Vsako soboto velika pojedina klobas v restavraciji „Pri Lipi“, kakor tudi v hotele-restavrantu „Bellevue“.
Znana dobra kuhinja.
Josipina in Ivan Friedl, restavraterja. 45

Red in mir v novih bulgarskih pokrajinah.

Prof. A. Bezenšek.

Sofija, 28. decembra 1912.

V pokrajinah, katere so zavzele armade zavezanih držav, ljudje niso cele vekove vedeli, kaj je red, kaj mir v deželi. Ako je od časa do časa nastalo zatišje, je bilo le zatišje pred burjo. Ko je burja po krvoprelitju utihnila, nastala je bednost in tuga med prebivalci. To je dalo povod za novo nezadovoljnost in za nove homatije.

Tako je šlo leto za letom, vek za vekom. Letos pa mora — na srečo makedonskih prebivalcev — po najhujši burji biti enkrat konec dolgovkovnemu neredu in nemiru.

Seveda na mah se to ne more spreobrniti; kajti v vsakem slabem ali dobrem stanju človeka leži nekaj inercije, tako da se mu zdi težko, naenkrat se odredi navadam, če tudi izprevidi, da bi bilo bolje zanj, ako bi se popolnoma izpreobrnil. Saj je že stari rimski pesnik Ovidij rekel: »Video meliora proboque, deteriora sequor«.

Pod novo bulgarsko upravo so zopet hoteli nekateri nemirni elementi raznih narodnosti (bivši četniki in drugi) svoje prejšnje »delovanje« nadaljevati. Temu pa hoče novo imenovani gubernator Makedonije general Vlkov narediti konec enkrat za vselej.

Izdal je takoj po svojem nastopu iz Sereša proklamacijo do vsega prebivalstva v Makedoniji, v kateri med drugim veli:

»Ustanovljene vojaške in civilne oblasti pod mojim nadzorstvom jamčijo vsem mirnim prebivalcem popolno osebno in premoženjsko sigurnost, da se morejo koristiti s svobodo in z vsemi njenimi pravicami in dobrotami. Vse hiše in druga lastnina odsotnih se morajo ohraniti. Nobena medsebojna razprava ni dovoljena; nobene čete, nobeni četniki ne obstoje več. Oblastnije bodo skrbele za mir in red in uvajale zakone carstva.«

Makedonci so sicer slišali o načelih enakosti, ravnopravnosti in zakonitosti tudi v nekaterih minulih periodah, n. pr. ko so Mladoturki hoteli uvesti svoj režim po narekovanju židovskih framazonov. Lahko je obetati, da se bo vladalo po lepših načelih, a težko je to izvesti v resnici, posebno v tem slučaju, ko je korán proti tem načelom, in ko so oni, ki verujejo v korán, isti, ki bi morali ta načela na delu pokazati. Turkom so že v zibelki njih starši, a pozneje njih učitelji v glavo vtepali, da kristjan ni človek, in zato čim več kristjanov (gjaurov) ubije, tem ložje bo prišel v carstvo Alaha.

V tem je izvor turške krivičnosti in turškega tiranstva. Načela so ostala načela, a v resnici je korán poveljeval po onih, kateri so imeli moč ali oblast v rokah.

Ta žalostni režim je propal za vedno s propadom Turčije. Zdaj se začne nova doba v osvobodjenih pokrajinah.

Proklamacija generala Vlkova ne bo ostala samo na papirju, nego bo do pičice izpolnjena.

Bulgarski zakoni ne poznajo razločka med prebivalci, ki so raznih narodnosti in raznih ver. Vsi so pred zakonom enaki. Makedonski Bulgari torej ne smejo misliti, da so se zdaj samo uloge premenile in da bo včerajšnji suženj jutri lahko tiran postal, a tiran da bo suženj!

Nova uprava bo enako kaznovala in preganjala vse one, ki rušijo red in kalijo mir, bili to Bulgari ali Turki. »Pravda (pravica) bo danes tam, kjer je vladala do sedaj nepravda« — tako stoji pisano v proklamaciji — za to jamčijo bulgarski zakoni in bulgarska konstitucija.

To morajo dobro vpoštevati vsi prebivalci novoosvojenih pokrajin, kajti samo s zakonitostjo se mora vzdrževati red, in le tam, kjer je pravica, je mogoč normalen razvitek in napredek.

Bulgarski narod se je vojeval pravzaprav proti turški armadi, ampak proti nepravdi in proti tiranstvu, ki je vladalo v teh pokrajinah. In zato se morajo sedaj strogo paziti zakoni, da bo enaka pravda za vse.

Bulgarski četniki, ki so se poprej borili proti krivici in tiranstvu, a pri tem včasih sami delali krivico in tiranizirali ljudi, so zabredli — hote ali nehote — do položaja, katerega označuje latinski rek: »sum-mum jus, summa injuria«.

Novi režim je pa v stanju sam deliti pravico in vzdrževati red, brez krivic in brez tiranstva; zato je general Vlkov dobro rekel v svoji proklamaciji: »nobene čete, nobeni četniki ne obstoje več!« Obstoje samo: ravnopravnost, svoboda in zakonitost!

Grozeči oblaki na skrajnem vzhodu.

Zadnji čas so v Evropo zopet začele prihajati vznemirljive vesti o nemirih na Kitajskem, o odtrganju Mongolske od kitajske države, o rusko-kitajskih sporih, o vojnih pripravah mlade kitajske republike itd. Zadnja poročila vedo povedati, da se gospodarski bojkot proti Rusiji na Kitajskem nadaljuje, da se je rusko-kitajska banka zaprla; pri tem se namiguje, da ima Japonska tu svojo roko vmes.

Čisto drugače pa izgleda stvar po poročilih zapadno-ameriških listov. Časopisje v San Francisku slika novo gibanje na Kitajskem kot možat nastop Kitajcev za načelo »odprtih vrat«, ki je ondi v veljavi, katero pa hočeta Rusija in Japonska v svojo korist odpraviti. Ruska in japonska rovarstva na Kitajskem so v prvi vrsti obrnjena proti severoameriški Uniji, katere rastoči vpliv na kitajsko republiko obe le za zavistjo opazujeta. Kot protiutež dobremu razmerju Juanškajaja s Severno Ameriko sta Rusija in Japonska na Kitajskem zanetili gibanje za upostavitvev gospodstva mandžurske dinastije. S tem se ne namerava doseči ničesar manjšega nego to, da dobita Rusija in Japonska Kitajsko v svoje roke še pred otvoritvijo Panamskega prekopa. Unija pa ne bo čakala, da bi jo morda Japonska in Rusija po japonski šegi presenetili, marveč bosta njena poslanika v Peterburgu in Tokiu v najkrajšem času energično zahtevala »mir ali vojno«.

Vojni krik zapadnoameriških listov — ki so vsekako v neprestanem boju z Japonsko — bi nam mogel pojasniti tudi nekatere politične dogodke v Evropi, zlasti n. pr. miroljubnost Rusije. Tudi bi nam to napovedovalo vojno vi-hro najhujše vrste na skrajnem Vzhodu — ko bi ob tem kriku tako čisto ne molčali newyorški listi. Da je pa le res nekaj na vsem tem, nam pa morda potrjujejo dogodki v japonskem parlamentu v Tokiu, kjer je nedavno vojni minister in za njim cel kabinet podal demisijo, ker parlament ni hotel dovoliti precej zvišanih zahtevkov vojne uprave. Značilna je tudi naglica, s katero se je ruska vlada vrgla na dovršitev železniških zvez v Aziji, tako da je leta 1912 izdala celih 200 milijonov rubljev v to svrhu. Iz istega vzroka menda se leta 1913 prekine z notranjo organizacijo v Sibiriji. Rusija hoče veliko sibirsko železnico v Vladivostok, ki je sedaj že skoro skozi in skozi dvotirna, ohraniti prosto za možno silno vojno akcijo v Mandžuriji in na Kitajskem. Tudi Nemčija kaže z ozirom na Kitajsko veliko previdnost ter ni le pomnožila števila svojih štacijskih ladij v kitajskih vodah, marveč je ojačila tudi posadko v Kiavčav.

Pismo iz Bitolje.

(Od našega poročevalca.)

Bitolj, 19. dec.

Kakor ostale bitoljske bolnice se tudi naša vedno bolj prazni; dobil sem nekaj prostega časa, da se vam morem javati s kratkim poročilom.

Tu so nastale popolnoma normalne razmere in tak red in mir, da ste ponoči ravnotako varni kakor po dnevi; nihče bi ne rekel, da je bil Bitolj komaj pred nekaj tedni osvobojen. Seveda, vojaške straže še vedno križarijo po mestu in posamezna poslopja so zastražena, drugače pa je mesto razoroženo in vse se pokori strogim naredbam, ki jih je oblast izdala v svrhu miru in reda.

Res je, da je tu mnogo ljudi brez strehe in vsakršnih sredstev; pomisliti pa je treba, da je bil v Bitolju »zbež« (priebežališče) ljudstva, ki je bežalo pred srbsko in grško vojsko. Vendar se pa te množice očitno manjšajo od dne do dne, ker jih srbske oblasti energično razseljujejo in vračajo ljudi v njihova prejšnja bivališča po vaseh ter jih opozarjajo, da se takoj oprimejo dela in reda.

Da se pomore tudi onim revežem, ki ne vedo ni kod ni kam, se je na iniciativo okrožnega načelnika Nušiča sestavil velik odbor za preskrbo revežev, v katerem so zastopane vse narodnosti; ta odbor je že začel zbirati prispevke in deliti podporev in hrani in obleki.

17. decembra smo v Bitolju jako slovesno praznovali rojstni dan prestolonaslednika Aleksandra, kakor smo preje tudi kraljevo Slavno. Bitolj je imel za to praznovanje dovolj vzroka, saj je srbska armada v dragimi žrtvami odkupila njegovo svobodo, glavni poveljnik te hrabre vojske je bil pa ravno prestolonaslednik.

Dopolodne se je v grški cerkvi vršila slovesna slovarska služba božja z molitvami za zdravlje in dolgo življenje prestolonaslednika. Pred cerkvijo je bila

razvrščena častna vojaška četa v paradi z godbo, ki je po končani službi božji intonirala »Molitev«. Cerkevni slovesnosti je prisostvoval general Gojković s celim štabom in vsemi častniki, civilne oblasti, občina, zastopniki vseh verskih občin in mnogo ljudstva.

Popoldne ob petih je odbor za preskrbo revežev v hotelu Sark priredil dobrodelen vojaški koncert. Občinstvo, in sicer najboljše bitoljske družine, se je v obilnem številu udeležilo te prireditve. Zgodilo se je topot prvokrat — tako se mi je reklo — da so tukajšnje družine obiskale javen lokal. Tudi znak nove svobode, ki se je prebivalstvo tako raduje.

Bolgarski listi poročajo, da so v Bitolju imenovane bolgarske oblasti, ki so že začele poslovati. Istotako poročajo grški listi, da so v Bitolju prispele novoimenovane grške oblasti. Res je pa nasprotno, da v Bitolju že davno delujejo srbske oblasti in samo te; sedaj je pa dospel že tudi okrajni načelnik za Lerin (Florina), kjer je začasno nameščena grška vojska. Tako ima sedaj to največje okrožje novosvojenega Srbije pet okrajev: bitoljski s sediščem v Bitolju, prilepski v Prilepu, kruševski v Kruševu, ohridski v Ohridu in florinški v Florini.

Železnica med Solunom in Bitoljem vozi sedaj vsak dan: 1 vlak gre tje, dva pa sem. Kakor slišim od potnikov je sedaj tudi most pri Gumendži že popravljen, tako da bi bil sedaj promet na celi progi Belgrad — Bitolj odprt.

V Bitolju razsaja tifus. V bolnišnicah imamo okrog 100 tifusnih bolnikov. Toda slučajji so, hvala Bogu, večinoma lahki in je smrten izid boleznii le redek.

IZKLJUČENJE VELIKEGA KNEZA MIHAELA ALEKSANDROVIČA IZ CARSKÉ ROBBINE.

Te dni je izšel carjev ukaz, s katerim so se edinemu carjevemu bratu, velikemu knezu Mihaelu Aleksandroviču odvzele vse časti in posebne pravice; obenem se obsoja v pregnanstvo. Vsebina ukaza se pa strogo prikriva in je cenzura preprečila vsako tozadevno objavo v ruskem časopisju. Carski odlok bo imel za dosejanega carjevega brata dalekosežne težke posledice. Odslej ni več veliki knez ter ne pripada več carski hiši; zgubi tudi pripadnost k ruski armadi in vse svoje v Rusiji se nahajajoče premoženje in posestva razun enega. Dobival ne bo več nikake apanaže in nobene rente iz carskih posestev. Kot edini vir dohodkov mu ostane 120.000 ha mereče posestvo Brussovo, s čegar dohodki mora vzdrževati sebe in družino. S carjevimi dovoljenjem se bo odslej po tem posestvu imenoval grof Briusovov. Povratek na rusko zemljo mu je za vse čase prepovedan. Vse to si je Mihael Aleksandrovič zaslužil, kakor znano, ker je proti carjevi volji poročil ločeno ženo pl. Walliert. Za malim prestolonaslednikom (carjevim sinom) pride sedaj v poštev kot prestolonaslednik veliki knez Dimitrij Pavlovič, nečak carjev, ki sploh velja kot zaročenec najstarejše carjeve hčerke velike kneginje Olge.

UČITELJSTVO.

— Razpis učiteljskih služb v ljubljanski okolici. V šolskem okraju ljubljanske okolice se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje: Pet učnih mest za moške učne moči na osemrazredni deški ljudski šoli v Spodnji Šiški. — Dve učni mesti za ženske učne moči na osemrazredni dekliški ljudski šoli v Sp. Šiški. — Pet učnih mest na šestrazredni ljudski šoli na Viču in sicer štiri učna mesta v prvi vrsti za moške prosilce. — Eno učno mesto na petrazredni ljudski šoli v Brezovici z omejitvijo na moške prosilce. — Eno učno mesto na štirirazredni ljudski šoli na Dobrovi. — Po eno učno mesto na tri-razrednih ljudskih šolah v Horjulu in Zalogu. — Nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Št. Jurju. — Učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli z začasnim 2. razredom v Skocijanu. — Po eno učno in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah v Rakitni, Zapotoku in Zelimljem. — Pravilno opremljene prošnje za eno teh učnih mest je za vsako posebej predispanim službenim potom semkaj vlagati do 31. januarja 1913. V kranjski javni ljudskošolski službi se ne stalno nameščeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

Kupujte le vizgalice: V korist območnim Slovincem!

Samo en poskus

vam več pove kot vse govoričenje. Vrzite proč brivni nož in naročite si brivni stroj, s katerim obrijete najbolj trdo in kocinasto brado brez vsakega truda v 1—2 minutah, za kar ste rabili prej z brivnim nožem četr ure in moralno vrhutega še natančno paziti, da se ne vrezete. Naš **posrebrni brivni stroj** je prvi te vrste in prekaša vse druge po izbornosti svojih rezil, ki se posebno odlikujejo po svoji ostrosti in trajnosti. En brivni stroj z 6 rezili stane po povzetju **poštine prosto samo K 6.30.** Naročiti: **Ilirija, Dunaj 111.** 3081

Najcenejše in najbolj učinkujoče odvajalno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA
poslajene odvajalne **kroglice**

(Neusteinove Elizabetne kroglice)

Pred vsemi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te kroglice, prosto vsakih škodljivih primas, vporabljajo se z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahko odvajajoče, kri čistijo; nobeno zdravilno sredstvo ni ugodnejše in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo izvor premoženih bolezni. Radi poslajene oblike jih radi uživajo otroci.

zaprtje

Skatljica s 15 kroglicami stane 30 vin. ovoj z 8 skatljic, torej 120 kroglic, stane le 2 K. Če se pošlje naprej K 2.45, se pošlje franco 1 ovoj.

Svarilo! Najhujše se svati pred ponarejanji. Zadrževajte Filipa Neustejna „odvajalne kroglice“. Pristne le, če nosi vsaka skatljica in navodilo našo zakonito varstveno znamko v rdečo-crnem tisku „Sv. Leopold“ in podpis „Filipa Neustejna, Apotheke“. Naše trgovsko sodniško zagovorno embalažo morajo imeti našo izredko

Filipa Neustejna lekarna

„pri sv. Leopoldu“

— Dunaj, Plankengasse 6. —

Zaloge v Ljubljani: **Rihard Sušnik, lekarnar,** 3459 in v več drugih lekarnah.

Prodaja se

manjša : gostilna

na jako prometnem kraju. Cena 9000 K. Polovica kupnine ostane lahko vknjižena. Dalje se proda tudi zasebna hiša z velikim vrtom, priprava za vsako obrt. Več se poizve v Spodnji Šiški št. 22. 3983

Srečno novo leto

želim in obenem naznanjam, da sem otvoril ključavničarsko obrt in se priporočam častitim odjemalcem za prijazno naročilo.

Vencel Drapek

Ljubljana, v Rebri št. 11.

Naznanjam tudi, da sprejemem dva vajenca v pouk. 4138

Resna ženitna

ponudba.

Trgovac in posestnik na deželi, srednje starosti, želi se v surho ženitve seznaniti z gospico ali udovo, ki bi imela nekaj premoženja in veselje do gospodinjstva. Oglja se le na resno ponudbo z navedbo premoženja in če mogoče s sliko. Lepota pastranska stvar, ker se gleda bolj na duševno lepoto. — Ponudbe se prosi na upravo tega lista pod šifro „Trajna sreča“ št. 29. 29

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna alkalična kislina

najboljša dijetična in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih katarjih, obistnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo največjavnjeji zdravniki kot bistveno

podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeljskih zdravljenjih in kot **poznejše zdravilo** po kopeljih 24 38 in trajno porabo. (VII.)

Izvirnik: **Giesshübl Sauerbrunn,** železniška postaja, zdravilno kopalnišče pri Karlovih varih

Prospekti zastoni in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloge pri Mihael Kasiner-u, Peter Lassniku in Andrej Šarabon, Ljubljana. 11

Mohorjani — vsi se spomnite „Slovenske Straže“!

Tehnična pisarna.

Naprava vseh v stavbeno široko spadajočih načrtov

Stavbeno podjetje Valentin Accetto,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 8.

zaprisež.
sodni izvedenec.

Oblastveno koncesijonirana zasebna posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Sploh se sprejemajo vsa v to stroko spadajoča naročila.

3423

Najcenejši in najpopolnejši
stroj za posnemanje mleka je

MAYFARTH-^{UD} „DIABOLO“

prvovrsten izdelek 3150
priprost obrat
zajamčena izdelava na uro 120 l.
cena samo K 195—

Stroje za pripravljavanje krmil

Stroje za sekanje, rezanje in drobljenje krme, parilnice za krmo, sesalke za gnojnice, stiskalnice za krmo, kakor tudi vse poljedelske stroje izdeluje in pošilja 700 krat odlikovani tovarnar

Ph. Mayfarth & Co. Wien II.

FRANKFURT A. M. BEROLIN. PARIZ.
Katalog št. 542 a zastoj in franko. Sprejme se zastopnika.

OBJAVA.

Kranjska hranilnica v Ljubljani bo počeni s dnem 1. januarja 1913 vsled sklepa občnega zbora z dne 12. decembra 1912 obrestovala hranilne vloge vseh oddelkov s

4 ¹/₂ | 0 | 0

Rentni davek od obresti vlog bo tudi nadalje plačala hranilnica iz svojega. Obrestna mera za hipotечно in korporacijsko posojilo znaša v bodoče 5 ¹/₂ %, izvzemši hipotечna posojila na Kranjskem do zneska K 600— pri katerih se zviša obrestna mera le na 4 ¹/₂ %.

Obrestna mera za posojila v lombardu in menj. eskomptu se določa na 5 ¹/₂ %.

26 3

Ravnateljstvo Kranjske hranilnice.

Na sedmih javnih razstavah odlikovane s prvimi darili.

Samo pristne 3164 10—1

1860
T.P.A.P.M.
СПЕТЕРБУРГЪ
ТРЕУГОЛЬНИКЪ

če na podpla tih

šent Peterburške
G A L O Š E
čevlji za sneg

Vsak dan jih izdelava tovarna 60.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Dunaj, I.

Prodaja na drobno v vseh boljših trgovinah za čevlje, gumi in modno blago

Naznanilo.

Stavbena tvrdka **Ivan Seršen** v Domžalah uljudno naznanja p. n. občinstvu, da se je njega stavbeno podjetje premestilo iz Radomlja v Domžale koder se bode pod istim imenom vodila zidarska obrt, solidno in po najnižjih cenah kakor doslej. — Priporoča se v prevzete zgradb in v izvršitev vseh zidarskih del. Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov po najnovejši vedi in večletni praktični izkušnji. Zahvaljujoč se za vse dosedanje zaupanje priporoča se za nadaljna naročila.

Z odličnim spoštovanjem

IVAN SERŠEN, DOMŽALE

obl. konc. zidarski mojster.

4153

Ustanovljeno 1. 1893.

Ustanovljeno 1. 1893.

Vzajemno podporno društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1911 3143 z 18861 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 7.355.790 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Dr. Fran Dolšak, zdravnik v Ljubljani.

Člani: **Dr. Ferdo Čekal**, stolni kanonik v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, dekan v Kranju; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **Karol Pollak ml.**, tovarnar v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **Luka Smolnikar**, stolni vikar v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Ivan Zaje**, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani; **dr. Ignacij Žitnik**, stolni kanonik, drž. in dež. poslanec v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Čadež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; **Avguštin Zaje**, c. kr. rač. oficijal in posestnik v Ljubljani.

Pozor trgovci!

Prodaja se galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase **Ludovika Dollenza** v Prešernovi ulici pod tovarniško ceno.

3599

Gospodinje!**Pozor!**

Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile slovite, splošno znane, svetovne znanke

BLAIMSCHEINA**„UNIKUM“
MARGARINE**

„UNIKUM“ ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“ se izdeluje iz najčistejše goveje obistne toščice z visoko pasterizirano smetano, ima torej največjo redilno vrednost in je resnično zdrav.

„UNIKUM“ ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„UNIKUM“ je 50 % cenejši od navadnega presnega masla in za 50 % bolj izdatnejši nego to.

SAMO BLAIMSCHEINOV „UNIKUM“

je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse doslej hvalisano.

Izdelovanje

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ je varovano s stalno državno kontrolo in je to razvidno na vsakem zavitku.*Cenjena gospodinja!*

Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo presnega masla za

pečenje**praženje****kuhanje**

1771

samo

maslen kruh**BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ MARGARINE**

Dobiva se povsod.

Poizkušnje gratis in franko.

Združene tvornice za margarino in presno maslo, Dunaj XIV.